

§ 1 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 28 november kl. 14.00*.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:192

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:192 Kringgåenden av sanktionerna mot Ryssland

av Aida Birinxhiku (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 22 november 2024

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef UD

Interpellation 2024/25:210

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:210 Brott mot barnkonventionen i Palestina-konflikten

av Azra Muranovic (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 22 november 2024

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef UD

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:224 Den demokratiska utvecklingen i Bangladesh

av Lotta Johnsson Fornarve (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 21 november 2024

Utrikesdepartementet

Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag

Klas Molin

Expeditionschef UD

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden

2024/25:JuU6 Anonyma vittnen

2024/25:JuU5 Ett starkt polissamarbete i Tornedalsregionen

2024/25:JuU8 Kompletterande förslag med anledning av en ny förverkan-
delagstiftning

Civilutskottets betänkande

2024/25:CU4 Tryggare hem för barn

Utbildningsutskottets betänkande

2024/25:UbU6 Långsiktig reglering av vissa forskningsdatabaser

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellation 2024/25:140 om ellastbilar

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Isak From har frågat mig om jag överväger ny lagstiftning för att säkerställa att de stora investeringar som görs i den svenska fordonsindustrin ska bli lyckade, främja en klimatomställning och skapa nya jobb i stället för att riskera nya investeringsstopp.

Fordonsindustrin är och har historiskt varit en central näring som skapat arbetstillfällen, stärkt svensk ekonomi och ökat vår konkurrenskraft. Den omställning till fossilfrihet som fordonsindustrin har påbörjat är omfattande, storskalig och komplex och behöver dessutom ske i så snabb takt som möjligt. Den svenska fordonsindustrin har en stark ställning i EU och har potential att bli ledande när Europa ska bli fossilfritt. En grön omställning gjord på rätt sätt kommer att skapa jobb och välbefinnande samt säkerställa en växande fordonsindustri i Sverige.

Det svenska näringslivet ska ges förutsättningar att vara världsledande. Politikens uppgift är att bidra med ramar, förutsättningar och incitament för fler investeringar i Sverige. Industrin genomför omfattande strategiska

investeringar i den gröna och digitala omställningen, vilket är avgörande för att skapa långsiktig konkurrenskraft. Samtidigt lägger regeringen fram förslag och tar steg för steg för ett rikare och grönare Sverige där klimatångest vänds till klimathopp.

EU:s lagstiftningspaket Fit for 55, som förhandlades fram under det svenska ordförandeskapet, innehåller flera viktiga rättsakter inom transportsektorn. Här spelar Sverige en viktig roll i att värna lagstiftningspaketet och därmed skapa den stabilitet och långsiktighet som näringslivet inom transportsektorn behöver för att kunna ställa om till fossilfrihet.

Regeringen har lagt om energipolitiken och genomför ett paradigmskifte inom tillståndsprocesserna. Regeringen har inrättat ett grönt accelerationskontor för att underlätta industrins omställning och för att ytterligare öka tempot i Sveriges beslutsprocesser.

Inriktningen framåt är tydlig: Vägtransporterna ska ställas om, i huvudsak genom elektrifiering. Under de närmaste åren behöver takten i omställningen öka, och i den klimatpolitiska handlingsplanen presenterade regeringen åtgärder för att påskynda elektrifieringen av både lätta och tunga fordon. Regeringen stöttar omställningen via en klimatpremie som främjar marknadsintroduktion av fordon med låga utsläpp, och antalet ansökningar till Energimyndigheten om stöd för ellastbilar har sedan införandet 2020 ökat snabbt.

Regeringen satsar även på ladd- och tankinfrastruktur för tunga fordon så att el och vätgas snabbare kan ersätta bensin och diesel och på sikt bidra till att transportkostnaderna kan minska. Satsningen på regionala elektrifieringspiloter stöder utbyggnaden av ladd- och tankinfrastruktur för tunga elfordon. Energimyndigheten har inom ramen för programmet beviljat 249 laddplatser för totalt 548 miljoner kronor. Energimyndigheten utlyser 850 miljoner kronor ytterligare för detta ändamål 2024 och avser att göra ännu en utlysning 2025.

Regeringen föreslår även i budgetpropositionen för 2025 att Klimatklimatvet får ett tillskott på 500 miljoner kronor 2025 och 500 miljoner kronor 2027, bland annat för att påskynda utbyggnaden av laddinfrastruktur. Dessutom förlänger regeringen Klimatvet till 2030.

Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för att realisera fordons-tillverkarnas nyckelinvesteringar i form av etableringar. Sveriges export- och investeringsråd Business Sweden gavs därför i juni 2023 ett samordningsuppdrag att förstärka koordinering av insatser för stora etableringar i fordonsindustrins gröna omställning. Regeringen fortsätter att följa den utvecklingen mycket nära.

Anf. 2 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, energi- och näringsministern, för möjligheten att debattera denna viktiga fråga en sådan här vacker måndag! Vi hade en debatt på samma tema för knappt ett år sedan. Jag ser att statsrådets svar har utvecklats lite mer i positiv riktning. Samtidigt kan jag tycka att det fattas ganska mycket, och delar av svaret får en att fundera på nya frågor. Jag fick såklart inget svar på om det blir någon ny lagstiftning för att de här investeringarna ska bli lyckade.

Bakgrunden till interpellationen är delvis Sveriges och Europas prekära läge helt i händerna på Kina. Även USA är en stor producent av batterier, men branschens efterfrågan på elektriska lastbilar avgör också om

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

efterfrågan på elektriska transporter ska bli stor. Den avgör även, fru talman, om det finns investeringsvilja i ökad batterikapacitet i Europa. Nu pratar jag inte bara om den kris som pågår hos Northvolt i Västerås och Skellefteå utan om batteriindustrin i hela EU. Den rosar inte marknaden jättemycket, får man väl ändå säga. Oavsett vilka etableringar vi pratar om – de som sker i Tyskland och Ungern eller i Sverige – har ju ingen riktigt lyckats.

Investeringar har aviserats av inte minst Scania och Volvo. Volvo har visserligen skjutit upp starten, men Scania jobbar intensivt för att Northvolts etablering i Skellefteå ska bli lyckad. Northvolt har för övrigt ökat sin produktion ganska lavinartat. I januari producerade de 1 procent av det som var tänkt, och i september var de faktiskt uppe i 60 procent. Det är ett ganska stort steg.

Vi måste fråga oss om regeringen ger den svenska industrin förutsättningar att vara världsledande, som statsrådet beskriver det i sitt svar. Man säger här att den svenska industrin ska vara världsledande, och just nu får vi mycket draghjälp från Norge, som aviserat att 100 procent av den tunga trafiken ska vara fossiloberoende 2030. De har även aviserat ett väldigt ambitiöst elektrifieringsprogram för den tunga industrin. Scania och Volvo är helt dominerande även på den norska och europeiska marknaden, så Norges draghjälp i detta är positiv.

Volvo och Scania är i sitt segment inte bara ledande i Europa utan även världsledande när det gäller tunga fordon. Att dessa två tillverkare av tunga fordon ligger i framkant är också helt avgörande för vilken riktning och vilken konkurrenskraft den svenska fordonsindustrin ska ha framåt.

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag uppskattar att ledamoten Isak From noterar att det finns ännu mer att redogöra för från regeringens sida. När det har gått ett år tycker jag att man har rätt att förvänta sig att vi ska ha ännu fler åtgärder på listan.

Jag vill också, om jag får, ge en lite ideologisk kommentar om detta. Vi kan aldrig kommendera fram investeringar, något som inte bör vara statens uppgift, men vi kan bana väg för dem. Antingen har man ett tillräckligt gott klimat för att företag ska våga göra tunga investeringar eller så har man det inte.

I och med att jag har ansvar för både energifrågorna och näringslivsfrågorna vet jag att näringslivet har noterat den teknikneutrala och långsiktiga spelplan som vi i denna kammare har skapat genom den energipolitiska inriktningspropositionen, där vi har sagt att det ska finnas planeringsmål.

Sverige har inte haft några mål för hur mycket el som ska kunna produceras i landet och med vilken leveranssäkerhet. Vi styr alltså inte bara mot mer el utan mot effekt som gör att tunga företagsinvesteringar kan anslutas, men också mot att det ska finnas tillräckligt med el där den behövs och när den behövs, vilket är helt avgörande för att kunna elektrifiera både vår lätta och vår tunga transportsektor.

Vi har fattat totalt 50 beslut som handlar om både här och nu och fram till 2030, för att förbättra energisituationen i Sverige, vilket är helt avgörande.

Vi har stort fokus på tillståndprocesserna, som fortfarande inte är tillräckligt snabba eller förutsägbara. Vi har satt igång en utredning som ser över både materiella och processuella frågor, vilket är helt avgörande. Som jag uppfattar det skedde aldrig detta under den förra regeringen, vilket man inte ska lasta Socialdemokraterna för, då det var på grund av ett stort motstånd från Miljöpartiet.

Inte minst har vi också alla konkreta satsningar på laddstolpar. Vi både förstärker och förlänger de befintliga satsningarna på laddinfrastruktur för både lätta och tunga fordon, som sagt. Tillsammans med de tidigare satsningarna uppgår nu tillgängliga medel för detta anslag till 2 ½ miljard kronor för perioden från innevarande år 2024 till 2026.

I budgetpropositionen för 2025 ökar regeringen takten för utbyggnad av laddinfrastruktur, som jag redogjorde för i mitt svar, vilket också finns tillgängligt skriftligt.

Det handlar om stationär laddning eller tankning samt utbyggnad av infrastrukturen för lastbilar i regionala nätverk och sammanhängande stråk mellan Sveriges större städer. Där vet vi att de som ska göra inköpen och bestämma sig för att gå över från ett diesel- eller bensindrivet fordon – oavsett om de är privatbilister, åkare eller företag som är beroende av transporter med lastbilar – vågar lita på att de kan göra sina transporter med el om infrastrukturen finns där. Och den banar vi i allra högsta grad väg för.

Anf. 4 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi är drygt halvvägs in i mandatperioden, men initialt har det varit tydligt att Sverigedemokraternas inflytande över regeringen har bromsat den gröna industriella omställningen. Detta är nog ställt utom varje rimligt tvivel.

För att åtgå till statsrådets svar säger hon också i sitt andra inlägg att regeringen har lagt om energipolitiken. Detta måste man säga har märkts, för investeringarna i vindkraft har minskat. Vi känner också till försvarets syn på havsbaserad vindkraft och regeringens beslut när det gäller anslutningen av havsvindkraft.

Vi vet att regeringen och Sverigedemokraterna vill bygga kärnkraft. Bygg kärnkraft då! Men vi vet också att detta kostar pengar och är ganska dyrt. Jag tror också att vi behöver bygga kärnkraft, så där finns inget motsatsförhållande.

Statsrådet redogjorde för tillståndprocesserna, men som statsrådet är fullt medveten om handlar det fortfarande om det lokala motståndet. Vare sig man är markägare, granne, bonde eller renskötare är ett vindkraftverk inte speciellt positivt.

Det är samma sak när det gäller kraftöverföring. Vi har förmodligen EU:s längsta ledtider för att bygga ny kraftöverföring. Detta är ett problem som vi har här och nu och som vi måste ta itu med. Då tror jag inte att smörjmedlet på 370 miljoner kronor till kommunerna räcker, även om det är vällovligt, utan jag tror att det behövs mer. Det finns nämligen en ganska stark motståndsrörelse mot ny energiöverföring.

Jag läste en artikel på flyget på väg hit i dag där Sveriges Jordägareförbund skriver att de aldrig utan rättmätig ersättning och möjlighet till långsiktiga intäkter kommer att acceptera att förlora mark till kraftöverföring.

Detta är en fråga som kommer tillbaka eftersom överklagandeprocesserna, vilket inte är någon nyhet, pågår här och nu. De innebär inte kortare ledtider eller kortare tillståndprocesser. Det är trots allt ett faktum.

Sedan är det vällovligt att man, precis som statsrådet säger, tillskjuter pengar till Klimatklivet och säkrar det till 2030. Detta har varit väldigt viktigt. Jag kan nämna att vi för vår del tillskjuter 500 miljoner kronor till Industriklivet och 250 miljoner kronor för att påskynda bland annat laddinfrastruktur och andra viktiga klimatinvesteringar.

Vi ser detta som helt avgörande för att säkerställa att fordonsindustrin orkar ta klivet upp och fortsätta att vara ledande. Att de investeringar som gjorts av inte minst Scania, som producerar en helt ny lastbil i Södertälje, faktiskt genomförs är en fråga om efterfrågan. Om marknaden inte efterfrågar sådana transporter blir det heller inga industrijobb i Södertälje, Göteborg eller Mariestad.

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag börjar med att ta fasta på det som jag uppfattar att Isak From och jag är helt överens om, och det är behovet av kärnkraft. Men vi kommer inte att ha kärnkraft i morgon eller om fem år. Vi ska vara väldigt glada om vi klarar av att få det på plats om tio år. Detta är jag fullt medveten om. Vi bedriver en realistisk energipolitik.

Den bästa tiden att bygga ny kärnkraft hade varit för åtta år sedan, men i stället för att låta projekteringen av två nya reaktorer fullföljas lade man i stället ned två befintliga. Det blir en diff på fyra, utöver dem som redan lagts ned. Detta kommer dock inte att lösa Sveriges problem nu.

Den näst bästa tiden att fatta beslut om ny kärnkraft är nu, och under tiden är vindkraft det som vi har möjlighet att få loss snabbt. Problemet är bara att vi har prövat den rödgröna energipolitiken de senaste tio åren, och vad blev resultatet? Jo, mycket el – jättemycket el. Det är helt korrekt. Jag kommer dock att repetera dessa siffror om och om igen tills man förstår problemet: Det blev 13 000 megawatt mer el in i systemet på tio år men bara 340 megawatt mer i konsumtion.

Inom vilket annat område skulle man tillåta sådant? Titta här, Polismyndigheten, ni får 10 000 fler poliser, men vad blir resultatet? Jo, kanske en handfull fler uppklarade brott. Ingen annanstans skulle man acceptera det. 13 000 megawatt el gick in i systemet, motsvarande vad tio kärnkraftverk kan producera, även om elen inte kom från kärnkraft utan från vindkraft, men bara en liten del kunde konsumeras.

Vi står alltså med den värsta effektbristen i hela EU, men det ska vi inte fortsätta med. Därför pratar vi med vindkraftsbolagen om hur de kan leverera mer effekt, det vill säga att elen inte bara går på export blåsiga dagar utan att vi har en jämn tillgång till el under hela året. Detta är avgörande för investeringarna.

Fru talman! Det talades här om att det bromsades in på grund av Sverigedemokraternas närvaro. Jag skulle säga att en hel del investeringar bromsades in på grund av att vi tog över i ett läge där inflationen var 10 procent. Efter två år med Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna – jag brukar kalla det den kristdemokratiskt ledda regeringen för att kompensera för alla andra epitet vi får – har vi fått ned inflationen till 2 procent. Det är fortfarande för dyrt att vara svensk,

men vi har vänt från ett läge där vi tog över på 10 procent. Den situationen hade väldigt allvarliga konsekvenser för investeringar.

Dessutom stödar vi upp i den oreda som har varit när det gäller vindkraft. Vi gör det en rödgrön regering inte maktade med på åtta år: Vi ger ekonomiska incitament för att lokalt säga ja till vindkraft. Vi tar bort det öppna dörr-system som har gällt för havsbaserad vindkraft, där man har kunnat ansöka lite varstans och utan att ha en aning om ifall försvaret i slutändan ändå skulle säga nej. Vi har också ett rejält tempo i besluten om just havsbaserad vindkraft. Det är återigen något som den rödgröna regeringen inte maktade med.

Vi har också kapat tiderna genom att sätta tryck. Svenska kraftnät har nu kunnat kapa tiden för en del av de här kabelprocesserna från 14 ½ år till 8 ½ år. Visst händer det alltså mycket, och det kommer det att fortsätta göra.

Det här är viktigt därför att industripolitik i dag i allra högsta grad även är geopolitik. Det är fråga om vår konkurrenskraft, vår möjlighet att behålla jobb i Sverige och att i en mycket svår tid i vår omvärld kunna säkra vårt oberoende från länder vars värderingar vi verkligen inte delar.

Anf. 6 ISAK FROM (S):

Fru talman! Många som tittar på den här debatten känner nog att de har fått vara med och betala både för inflation, för kostnadskris och för den här regeringens ledarskap.

När det gäller tillverkningen av ellastbilar är det inte bara kontraktskrivningen som minskat. Jag har inte de senaste siffrorna, men de två första kvartalen minskade även förfrågningarna om att teckna kontrakt, enligt både Scania och Volvo. Volvo säger nu också att de för att kunna bli en rejäl konkurrent behöver bygga en batterifabrik, kanske i Mariestad, och då behövs ju havsvinden.

Precis som Ebba Busch säger behövs den här energin, för annars kommer vi inte att klara det här. Jag tror inte heller att Ebba Busch menar allvar med att vår fordonsindustri ska vänta på en kärnkraft som i bästa fall är här någon gång efter 2035. Det är ju de industrijobben som står på spel nu. Det är inte bara industrijobben uppe i Skellefteå som står på spel om inte Sverige och Europa klarar konkurrenskraften.

Ebba Busch har i sitt svar inte med något om beredskap. Vi behöver ha en egen tillverkning av både fordon och bränsle. Det handlar naturligtvis om olika bränslen, men elen är *en* del. Om vi ska bygga upp en konkurrenskraft och en trovärdig beredskap behövs lite mer agerande.

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag fortsätter att ta fasta på det vi är överens om. Eftersom mitt förra inlägg gick ut på frågan om att industripolitik är geopolitik är det lätt för mig att hålla med Isak From om att det är svåra och tuffa tider där vår resiliens och konkurrenskraft också är en viktig del av vår syn på totalförsvaret.

Jag vill återigen hålla med: Många svenskar upplever nog att de har fått betala ett väldigt högt pris för en politik som var fokuserad på politiska överenskommelser som saknade grund i verkligheten och som inte löste Sveriges allvarliga problem. Man har fått betala 28 kronor per liter diesel vid pump. Det är svårt att säga ett exakt genomsnitt, men nu är priset nere

på runt 18 kronor per liter, vilket är 10 kronor mindre. Detta beror delvis på omvärldsläget men till väldigt stor del också på att vi lade om politiska beslut.

Det är samma sak när det gäller inflationen, som gått från 10 procent till 2 procent. Vi fortsätter att fatta beslut om åtgärder som inte bara låter bra utan som kommer att ge effekt, i dubbel bemärkelse, för det svenska folket. Det blir mer pengar till laddinfrastruktur och regelförenklingar för företag. Det är också en energipolitik som inte bara bygger på att vi säger ”Titta här, massa mer el!” men där elen går på export när det blåser och där industrier och fabriker som behöver el 24:7 inte kan få det när det inte blåser.

Det där måste vi bort ifrån, och den politiken lägger vi nu om. Jag är stolt och glad över de prioriteringar som hittills gjorts av fyra partier i budgeten, delvis med stöd i kammaren, för en grön omställning som är förankrad i verkligheten och som leder till jobb, tillväxt och konkurrenskraft i en svår tid.

Tack för interpellationen, Isak From!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2024/25:143 om svenska elpriser

Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Det är många interpellationer i dag, så det gäller att hitta rätt interpellationssvar och rikta mig till rätt interpellant!

Birger Lahti har frågat mig vad jag baserar mitt uttalande på om att förslaget om Sverigepriser på el inte är realiserbart. Birger Lahtis och Vänsterpartiets förslag handlar alltså om att de svenska elpriserna ska frikopplas från höga exportpriser. Jag prövar nu att göra en beskrivning, så får vi se om vi har samma bild av vad Vänsterpartiets förslag går ut på. Meningen är att det ska ge oss ett lägre Sverigepris på el som sätts efter den el som produceras för den svenska elmarknaden.

Till att börja med har vi en gemensam inre marknad med resten av EU, där handel med el ingår. Elmarknadens resurser optimeras på en dagen före-marknad, som det heter, i en och samma gemensamma auktion. Såväl elpriserna i varje elprisområde inom EU som elutbytet mellan elområden och länder är ett resultat av den auktionen.

Birgers Lahtis förslag skulle alltså innebära att Sveriges resursallokering och prisberäkning hanteras på ett annat sätt än i övriga 26 länder. För min del är förslaget orealistiskt redan där eftersom det i praktiken skulle innebära att Sverige lämnade den del av EU:s inre marknad som handlar om fri rörlighet för elenergi. Det finns heller inga exempel på något annat EU-land som har genomfört ändringar i den fria prisbildningen, inte ens under energikrisen.

Aktörerna på elmarknaden inom EU är inom vissa ramar fria att lägga sina köp- och säljbud. En slutsats blir därför att en statlig prisreglering behöver införas i Sverige för att uppnå Birger Lahtis målsättning med Sverigepriser på el. I annat fall skulle aktörerna med stor sannolikhet buda strategiskt så att Sverigepriset och exportpriset i slutänden hamnade väl-

digt nära varandra. En sådan reglering av hur aktörerna ska lägga sina bud ligger inte i linje med vare sig svenska regler eller EU-bestämmelser.

Det skulle också ställa höga krav på myndigheters övervakning av marknaden för att säkerställa att aktörerna höll sig till de nya reglerna. En annan trolig effekt skulle vara att regleringen skapade incitament för oönskat arbitrage i olika former, till exempel att aktörerna köper el billigt till ett så kallat Sverigepris och sedan säljer den vidare till ett högre pris på exportmarknaden. Då skulle priserna närma sig varandra, och det skulle alltså ändå inte bli billigare.

Vi ska också komma ihåg att det var Svenska kraftnäts exportbegränsningar till Danmark under 00-talet som ledde till Sveriges indelning i fyra elprisområden efter anmälan till EU-kommissionen. Om Sverige skulle vidta åtgärder som syftar till att generera lägre priser till svenska kunder jämfört med utländska finns det en uppenbar risk att det skulle strida mot EU:s grundläggande regler om fri rörlighet för varor och tjänster.

Sedan uppkommer en hel del andra frågetecken gällande förslaget, till exempel hur det skulle påverka incitament att investera i ny elproduktion i Sverige när vi nu står inför en nödvändig grön omställning som dessutom ska vara konkurrenskraftig.

Det är också oklart vad som skulle gälla vid import av el. I och med att effektbalansen i det svenska elsystemet har försämrats sedan 2020, efter nedläggningen av planerbar elproduktion, har Sverige blivit mer beroende av elimport under kalla vinterdagar, när elbehovet är som störst. Enligt ENTSO-E, organisationen för europeiska stamnätsoperatörer, har södra Sverige i dag de två elprisområden – SE3 och SE4 – som har absolut sämst effekttillräcklighet i Europa. Särskilt elprisområde SE4 är ofta beroende av import från Danmark, Polen och Tyskland för sin elförsörjning.

Sverige arbetar vidare för att komma till rätta med att SE4 saknar 3 000 megawatt för effekttillräcklighet, något som inte är möjligt att lösa på bara två år. Med Vänsterpartiets Sverigepriser på el skulle svenska företag och hushåll riskera att stå utan el om krisen stod för dörren. Sammantaget menar jag därför att Sverigepriser på el är både orealistiskt och ogynnsamt för svenska intressen.

Den här regeringen tar problemen på största allvar. Vi lägger fram realistiska och genomförbara lösningar för att stärka Sveriges energiförsörjning såväl akut som på kort, medellång och längre sikt. Det är elsystemets utformning – alltså var elproduktion och elnät byggs och vilka egenskaper de har – som avgör vårt elpris. Sverige behöver ha ett elsystem med en utformning som kan möta efterfrågan på el till konkurrenskraftiga priser årets alla dagar, oavsett väder och vind. Vi har ju märkt att det skiftar ganska snabbt i Sverige.

Grunden för en väl fungerande elmarknad är att bygga elproduktion och nät med rätt egenskaper på rätt plats för att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd. Vi måste alltså inte bara bygga snabbare utan också bygga smartare.

Regeringen har hunnit fatta cirka 50 beslut om åtgärder som bedöms stärka energiförsörjningen i Sverige till omkring 2030, och mer lär det bli.

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

Anf. 9 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag tackar energi- och näringsministern för möjligheten till debatt.

Jag noterar inledningsvis att energiministern underlätit att besvara den fråga jag ställt om vilka specifika bestämmelser i svensk lagstiftning eller tillämplig EU-lagstiftning som skulle hindra eller förbjuda ett införande av Sverigepriser och på vilket sätt en sådan metod strider mot dessa regler. Marginalprissättningen skulle alltså gälla, och export och import skulle fortsatt kunna ske utan ytterligare hinder. Riksdagens utredningstjänst är inte heller säker på att införande av Bekenmodellen, eller Sverigepriser, skulle strida mot EU:s regler om fri rörlighet för varor, regleringen av energipolitiken eller Lissabonfördraget. RUT använder termen "förmodligen" i sina svar.

Fru talman! Jag måste fråga ministern om hon tycker att prissättningen på el fungerar bra. Det högsta priset på el per timme i Sverige låg på 831,33 öre per kilowattimme den 30 augusti 2022. Den största variationen i elpris under ett dygn har varit drygt 830 öre per kilowattimme.

Jag har gått in på svaren från ministern och landat i något som liknar bilder där man ska finna fem fel. Ministern påstår att vi skulle lämna EU:s inre marknad när det gäller fri rörlighet för elenergi och att det inte finns några exempel på länder som har genomfört ändringar i prisbildningen. Detta uttalande är inte korrekt. Länder som Polen, Spanien, Portugal och Italien har gjort anpassningar i prissättningsmetodiken för att förhindra prissättningsfenomen som man aldrig hade tänkt skulle uppträda.

Den prissättningsmetod som tillämpas inom EU är mer än 30 år gammal. I dag är förutsättningarna på elmarknaden helt annorlunda än i början av 1990-talet, och likt allt annat måste prissättningsmetodiken anpassas efter ändrade förutsättningar. Exempelvis var det aldrig tänkt att exportvolymerna skulle kunna bli prissättande och leda till gigantiska förmögenhetsöverföringar från elkunderna till staten och elbolagen, vilket har blivit fallet i Sverige. Andra länder har andra fenomen som behöver beaktas.

Ursula von der Leyen uttalade i augusti 2022 att elmarknaden var dysfunktionell och behövde reformeras samt att den rådande prissättningsmodellen hade tjänat ut, vilket delvis också har skett vad avser snedvridningar som gällt i Centraleuropa. Men då Sverige inte har lyft exportproblematiken hos EU har denna inte beaktats i det reformeringsarbete som påbörjats.

Eftersom energiministern inte har svarat på mina frågor om tillämplig svensk eller EU-rättslig lagstiftning utan endast hållit sig till ett allmänt resonemang nöjer jag mig med att konstatera att Sverigepriser, såvitt jag kan bedöma, inte kan anses strida mot EU:s regler om fri rörlighet för varor och tjänster eller mot reglerna för energipolitik i EU-fördraget. Jag kan bara konstatera att man inte ens har försökt att se till att de svenska konsumenterna ska bli de som drar nytta av prissättningsmodellen.

Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag har haft möjlighet att debattera den här sortens frågor om så kallade Sverigepriser vid ett antal tillfällen, också med Nooshi Dadgostar. När jag har mött Birger Lahtis partiledare har våra replikskiften ofta varit väldigt begränsade, så jag är glad att Birger Lahti och jag har lite mer tid i dag.

Jag blir lite förvånad över att ledamoten inte upplever att jag har svarat på frågan. Jag har verkligen försökt att vinnlägga mig om att ge ett fylligt svar, visa respekt för ett av riksdagens partier och försöka bena ut resonemanget ordentligt. Jag menar att jag även i mitt inledande svar besvarade det Birger Lahti återkom till i sitt första inlägg.

Birger Lahti frågade om jag är nöjd med att vi har sådana enorma prisfluktuationer – alltså att priset rör sig så mycket upp och ned – och med den effektbrist vi har. Nej, det är jag inte. Det var också anledningen till att jag sökte svenska folkets stöd för att byta ut den rödgröna regeringen och få ansvaret för just energifrågorna. Vi behöver ha en energiminister och en regering som förstår att det inte funkar att lägga ned så stora enheter av baskraft och tro att det inte ska få effekt.

Effektbrist var exakt det resultat Sverige fick. Det gör att vi nu är otroligt mycket mer sårbara för ändringar i väder. Det är ovärdigt att Sveriges elpriser, konkurrenskraft och möjligheter att ansluta nya företag beror på vilken prognos meteorologerna ger i slutet av nyheterna varje kväll. Detta är ju helt håll i huvudet, och det lämnar vi nu.

Dagens elmarknad är inte perfekt. Det som Ursula von der Leyen framförde i sitt uttalande har den svenska regeringen drivit i olika EU-sammanhang. Detta är också anledningen till att vi nu har igång en utredning om elmarknadsdesign. Ibland lyfter man från oppositionens sida primärt fram det vi gör på kärnkraftens område, men elmarknadsdesignutredningen är mycket större och handlar om hur systemet ska fungera i sin helhet. Kärnkraften är en del i detta system både nu och framöver.

Vi har som sagt inte ett perfekt system i dag, men detta är det överlägset bästa sättet att bestämma vilka resurser som kan användas och när de kan användas. Det ger starkare incitament att fasa ut dyrare kraftslag, framför allt de fossila kraftslagen gas och olja. Det gör att EU:s klimatpolitik med prissättning av koldioxidutsläpp genom utsläppshandel också får genomslag i kraftproduktionen, så att fossila kraftslag kan fasas ut.

Den så kallade marginalprissättningen är heller inte unik för elmarknaden. Finns det förslag från Vänsterpartiet om att ändra detta även på andra områden? Det finns en mängd råvaror, till exempel guld, olja, spannmål och metaller, som prissätts på samma sätt på en global marknad.

Problemet med dagens elmarknad, som är energy-only, är att den inte ger tillräckliga incitament att bygga ny produktion, särskilt inte för planerbar baskraft.

Att lägga ned produktion går snabbt. Att bygga upp tar tid, och investerare har svårt att räkna med investeringar över lång tid. Varför är det så i Sverige? Jo, bland annat för att vi har så mycket vindkraft i vårt system. Man har varit så ensidigt fokuserad på vindkraft och inte heller brett vindkraftsbolagen leverera mer effekt. Det för vi dock samtal med vindkraftsbolagen om, och de är intresserade av att svara upp mot det. Detta är anledningen till att vi får dessa enorma prisfluktuationer. Men det behöver inte vara så, och nu lägger vi om.

Anf. 11 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Det var bra att höra att ministern har gått in för att stoppa den rödgröna elen, som hon uttryckte det. Det var en intressant betraktelse.

Fru talman! Ytterligare en konstig undran ministern kläckte ur sig är hur det skulle påverka incitamenten att investera i ny elproduktion. Vi har

haft denna dysfunktionella prissättningsmodell, men investeringsviljan har ju inte direkt tagit fart. Med de prioriteringar regeringen lutar sig mot har det i stället gått i motsatt riktning. Under tolv år har Sverige haft elområden, och de senaste tre fyra åren har det inneburit högre elpriser i Sverige, inte minst i prisområde 4. Investeringarna har också minskat när det gäller att bygga elproduktion i södra Sverige. Det argumentet kan alltså lämnas därhän. I stället har prissättningsmodellen minskat företagens konkurrenskraft i södra Sverige.

Ministern befarar spekulaton med Sverigeprismodellen. Men med Sverigepriser fungerar tillgång och efterfrågan precis som i dag. Den enda skillnaden med Sverigepriser är att Nord Pool först gör en avräkning baserat på de volymer som efterfrågas i Sverige, och därefter görs avräkningen för de totala volymerna, som även inkluderar exportvolymerna. Exportvolymerna kommer att prissättas baserat på samma volymer som sker i dag. Någon begränsning av exporten avses inte, och något gynnande av svenska elkunder på bekostnad av utländska elkunder kommer inte att ske. Metoden är således inte att anse som diskriminerande och fungerar med marginalprissättningsmodellen för dessa volymer precis som i dag.

Vad gäller övervakande myndighet sa Energimarknadsinspektionen i ett yttrande hösten 2022 att deras enda uppgift gentemot elproducenterna är att övervaka att det inte sker marknadsmanipulation eller insiderhandel och att utveckla vad det innebär med fri elmarknad. Att en elhandlare köper svensk el och säljer den på export saknar relevans. Så fungerar det inte på dagens elmarknad, och så skulle det heller inte fungera på en elmarknad anpassad efter Sverigepriser på el.

Ministern går in på att anledningen till att vi har fyra elprisområden är exportbegränsningarna till Danmark på 00-talet. Denna argumentation saknar relevans i frågan. Införandet av Sverigepriser på el har ingen påverkan på överföringsbegränsningar till grannländerna. Detta indikerar ett missförstånd eller en okunskap från energiministerns sida, som jag ser det.

Så till importdelen. Ministern skriver att Sverige har blivit beroende av import. Under 2023 hade vi en nettoimport på 140 timmar, det vill säga knappt sex dagar. Sverigepriser på el uppmuntrar till elsamarbete och förändrar ingenting i hur importelen prissätts gentemot hur det sker i dag. Här liksom i flera andra uttalanden behöver energiministern sätta sig in i saken. När det gäller importen av el kommer den inte att anta andra former än vad som är fallet i dag.

Jag återkommer i mitt sista inlägg till det ministern sa i svaret om att regeringen tar problemen på största allvar.

Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Vänsterpartiets resonemang om Sveriges obalans i elsystemet är lika ansvarslost som om jag skulle säga till mina barn: Vi har ett nettoöverskott på mat, kära barn. Det är bara det att det finns jättemycket mat halva året medan ni andra halvan av året får gå och lägga er med kurrande magar. Men vet ni vad? Nu när ni lägger er hungriga och gråter er till sömns, kom ihåg att vi hade ett överflöd av mat för några månader sedan. Då hade vi så mycket mat att vi kunde mätta hela grannskapet och bjuda alla utanför vårt hem.

Detta kan låta som en banal och brutal liknelse. Men det är exakt så det är, och det är exakt detta resonemang Vänsterpartiet för om nettoexporten. Att vi vissa dagar har jättemycket el och exporterar mer än vi importerar säger inget om effektbrist. Detta visar att oppositionen fortfarande inte har förstått varför Sverige går miste om tiotusentals arbetstillfällen på grund av att företag inte kan ansluta till elnätet. Det hjälper inte att säga till företagen: Vet ni vad? Vi har ju nettoexport av el när det blåser och solen skiner. Men till er som har en industri som behöver el 24:7, 365 dagar om året finns det ingen el. Men var glada ändå, för vi exporterar massor på sommaren!

Detta är ett mycket orealistiskt och oansvarigt resonemang som visar vad som händer när ideologi går före fysik.

Jag har sagt att jag struntar i om det är vindkraft, vattenkraft, kärnkraft eller solkraft i systemet så länge den kan leverera de egenskaper systemet behöver. Vem kan på allvar se svensk industri, svenska företag och svenska hushåll i ögonen och säga att man är nöjd med den effektbrist vi har? I elområde 3 och 4 är de förtvivlade. Ibland har vi jättehöga pluspriser. Men ibland har vi, som nu, minuspriser en del av dygnet, och övriga dygnet ligger priset på några ören. Just nu är elpriset väldigt lågt i hela Sverige. Att ha det så här är inte rimligt.

I stället för fantasilösningar har regeringen vidtagit flera åtgärder som den tidigare S-ledda regeringen med stöd av V var oförmögen att besluta om. Bland annat meddelades i somras att regeringen stoppar elledningen Hansa Powerbridge till Tyskland. Skälet är att den tyska elmarknaden inte fungerar på ett sådant sätt som ger korrekta prissignaler till elmarknadens aktörer, framför allt eftersom Tyskland till skillnad från Sverige inte är indelat i elprisområden. Detta har vi framfört till Tyskland, men vi kan inte bestämma att Tyskland ska införa elprisområden på ett sätt som motsvarar de betydande flaskhalsarna i landet.

För att kunna föra en offensiv politik och dialog för svenska intressen är det avgörande att Sverige självt har en korrekt implementering av EU:s gemensamma spelregler. Jag menar att jag har redogjort för vari jag anser att det orealistiska ligger. Vänsterpartiets elnationalism, oavsett de goda intentionerna, skulle underminera denna ordning, vilket varken skulle gynna svenska företag eller svenska hushåll.

Anf. 13 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det enda jag kan instämma i är missnöjet med effektsituationen i prisområde 4, och jag har redan gjort klart att den politik som har drivits hitintills bara har lett till större problem. Men teknikaliteter kring produktion, lagring och effekt får vi ta en annan gång.

Regeringen tycker som sagt att man tar problemen på största allvar. Vänsterpartiet delar inte denna uppfattning. Regeringen har inte agerat för att värna svenska intressen utan har passivt tittat på när den havererade prissättningsmodellen inneburit en överdebitering av företag och hushåll för en samhällsnödvändig funktion med över 300 miljarder kronor de senaste tre åren.

Sverigepriser handlar inte om att lösa tillgångsproblematiken på el och är inget inlägg i debatten om kärnkraft kontra vindkraft. Sverigepriser handlar om att stoppa den oskäligen förmögenhetsöverföringen från konsumenterna till elproducenterna och Svenska kraftnät i sin roll som huvudman för ett bristfälligt stamnät. De svenska departementen har också badat i pengar från elkonsumenter eftersom de inte ens har försökt stävja den dysfunktionella prissättningsmodellen. Det är en gigantisk överföring av kapital från svenska konsumenter till dem jag räknade upp.

Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill börja med det spår som jag var inne på tidigare. Jag ser det som en hederssak att försöka svara på de frågor som ställs. Jag menar att svaren finns i mitt inledande svar.

Finns det detaljer i det som fortfarande framstår som oklart är jag öppen för att belysa ytterligare i det framöver. Det är en hederssak för mig att interpellationerna ska kunna fylla sin funktion.

Jag vill avsluta med att säga att hur man än vrider och vänder på detta är det tydligt att Sverige har en välfärd, en konkurrenskraft och en möjlighet att ansluta nya företag till ett elnät som står och faller med om det blåser eller inte eller om det är kallt.

I dag blåser det, så elpriserna är mycket låga. Under förra veckan blåste det i stället mindre, vilket under några dagar, som under tisdagen, gav väldigt höga priser i Sverige. Vi är också mycket beroende av import. Det spelar ingen roll att vi har överflöd vissa dagar om vi är så beroende av import.

Gör vi drakoniska ändringar i Sverige som alla andra kommer att mena går stick i stäv med både det regelverk som finns inom Sverige som vi själva har beslutanderätt över och EU-regelverk kommer det att ha kraftig påverkan på vår möjlighet att importera de dagar det inte blåser och solen inte skiner och det är riktigt kallt i landet.

Så otryggt kan vi inte ha det. Jag ser fram emot att fortsätta att kämpa för att göra elsystemet mer robust. Med det tackar jag för interpellationsdebatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2024/25:194 om nedskärningar på det nationella inkubatorsprogrammet

Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Daniel Vencu Velasquez Castro har frågat mig om jag i min bedömning av medel har gjort en konsekvensanalys av instruktionerna till Vinnova och hur de påverkar det nationella inkubatorprogrammet. Han har även frågat mig om jag i arbetet med Sveriges innovationspolitik har identifierat det nationella inkubatorprogrammet som en viktig del av det svenska innovationsekosystemet och Sveriges innovationskraft. Avslutningsvis har jag även fått frågan vad jag ämnar vidta för åtgärder för att stärka det nationella inkubatorprogrammets möjlighet att stödja inkuba-

torer i hela Sverige och skapa förutsättningar för innovationer att kommersialiseras även utanför storstäderna.

Jag vill börja med att tacka för ledamotens frågor och möjligheten att diskutera startup-företag och innovation ännu en gång. Det är verkligen viktiga frågor.

Innovativa företag spelar en nyckelroll för Sveriges innovationskraft, ekonomiska tillväxt och gröna och digitala omställning. En del av dessa företag finns också i Vinnovas inkubatorprogram. Det är viktigt att fortsätta med åtgärder så att dessa företag kan bidra inte bara till entreprenörskapsandan i hela Sverige utan även till att behålla vår position som ledande innovationsnation. Det vill jag inledningsvis vara tydlig med.

Vinnova har sedan 2015 regeringens uppdrag att ansvara för att ge statligt stöd till inkubation. Under 2021 utvecklade Vinnova inkubationsstödet. I dag är det 32 inkubatorer (så kallade excellensinkubatorer) runt om i landet som kvalificerat sig via Vinnovas urvalsprocess, det vill säga att medel är tilldelade i öppen konkurrens.

I mars publicerade Financial Times en lista över Europas 125 ledande startuphubbar. Sverige kvalade in med sju stycken, med spridning från Luleå i norr till Göteborg i söder. Detta visar att vi och Vinnova gjort något riktigt bra med inkubationsstödet.

Regeringens stöd till inkubation är *inte* synonymt med stöd till inkubatorer, och Vinnovas uppdrag är att genomföra insatser för att stödja inkubation. Regeringen har inte gett Vinnova någon instruktion att dra ned på inkubatorprogrammen.

Inkubatorverksamheten har sina egna lokala och regionala prioriteringar, och ägarstrukturen skiljer sig åt mellan inkubatorer. Det är ägarna som har det fulla ansvaret för finansiering och drift av verksamheten. Staten äger inga inkubatorer, och Vinnovas inkubatorprogram finansierar heller inte driften.

De 32 inkubatorer som i dag får finansiering från Vinnova är endast en del av alla inkubatorer i Sverige. Dessa bedöms ha förmågan att stötta kommersialisering av forskningsresultat och idéer som kan ha en stor potential att bidra till samhällsnytta.

Regeringen anser att forskning och innovation av högsta kvalitet är en nyckel för att nå högre tillväxt och stärka svensk konkurrenskraft. I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen att anslagen till de statliga forskningsfinansiärerna ökas kraftfullt. Det innebär den största ökningen av resurser till forskning och innovation någonsin.

Regeringen föreslår en satsning på 1,36 miljarder kronor till Vinnova från och med 2028 med inriktning på excellent forskning samt forskning och innovation för banbrytande teknik. Satsningarna kommer att presenteras i kommande forsknings- och innovationsproposition i slutet av 2024. Det är inte så långt kvar, och jag räknar själv ned.

Forskning och innovation är helt centrala frågor för Sveriges konkurrenskraft, för vår välfärd och för den gröna omställningen. Innovativa startupföretag och inkubation är en viktig ingrediens i just detta.

Anf. 16 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Tack, statsrådet Ebba Busch, för möjligheten att diskutera innovationspolitik. Det är ändå ett tag sedan vi gjorde det. Vi gjorde det

mycket mer förra året, men jag tror att det kommer att finnas anledning att fortsätta att göra det.

Statsrådet nämnde FoI-propositionen som jag och många med mig är väldigt ivriga att se. Vi väntar med spänning på att få se regeringens plan för att ta tillbaka Sverige till att vara en ledande nation inom innovationsområdet och se till att vi klarar oss igenom de många kriser som vi står inför genom att satsa på våra innovationer.

Fru talman! Jag ska återgå lite till det nationella inkubatorprogrammet och upprinnelsen till min fråga. Regeringen har sedan den tillträdde tyvärr inte gjort sig ett namn som trovärdig när det kommer till innovationspolitik.

Svaret på min fråga om nedskärningar på det nationella inkubatorprogrammet är lite av ett bevis på det. Det är inte utan anledning som frågan har ställts, fru talman. Med risk för att låta lite komplicerad vill jag ändå ge en redogörelse för upprinnelsen till min fråga och varför frågan är ställd.

Vinnova är vår innovationsmyndighet som tilldelar medel till olika stödprogram. Regeringen ger i sin tur myndigheten uppdrag och brukar oftast ha med en budget för varje satsning som regeringen vill att myndigheten ska genomföra.

Om den inte har med en budget kan myndigheten i det uppdrag som regeringen har gett använda det som kanske lite slarvigt kan kallas för fria pengar – pengar som myndigheten har som inte är specifikt kopplade till ett projekt eller ett program.

Det nationella inkubatorprogrammet är ett sådant program som inte har en allokerad budget. Det innebär att Vinnova använder sig av de fria pengar som man har för att finansiera det nationella inkubatorprogrammet.

Det var ett uppdrag från regeringen, som man nu har gått tillbaka på, som gjorde att de fria pengarna skulle bli färre, och det nationella inkubatorprogrammet riskerade att bli lidande på grund av det. Det är inte utan anledning som frågan är ställd, Ebba Busch.

Nu har regeringen gett myndigheten nya instruktioner, vilket innebär att man för tillfället kommer att ha kvar finansieringen av det nationella inkubatorprogrammet. Det är välkommet. Det hade annars slagit hårt mot framför allt startup-företag utanför våra storstäder.

Som statsrådet också nämnde är inkubatorer avgörande för att forskningsresultat ska kunna kommersialiseras, och framför allt i hela landet utanför Stockholm, Göteborg eller Malmö.

Ny Tekniks lista över de 33 mest lovande teknikstartup-företagen i Sverige visar på att inkubatorerna har gett effekt. Det är 23 av företagen på listan som har gått igenom inkubation hos några av inkubatorerna som nämndes av statsrådet själv. Det är ett kvitto på att det fungerar.

Man underskattar betydelsen av statens aktiva stöd för att dessa inkubatorer ska kunna fortsätta att ge stöd till våra höginnovativa bolag. Att helt separera statens aktiva roll och Vinnova från inkubatorerna visar lite på en oförståelse inför hur det fungerar.

Det är självklart så att de är självständiga organisationer, och många av dem delägs av kommuner, regioner och olika lärosäten. Men stödet från Vinnova är avgörande för att de ska gå runt.

Jag tycker att man med stolthet från statens sida ska visa på sitt delansvar för denna viktiga del av vårt innovationsekosystem och inte distansera sig från det, som statsrådet gjorde i svaret på min interpellation.

För många som lyssnar på debatten kan det här med innovationspolitik låta komplicerat. Men i själva verket handlar det om att staten ska stötta företag så att de kan skapa jobb och välfärd i vår nation.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet Ebba Busch om hon kan presentera någon form av långsiktiga finansieringslösningar för just det nationella inkubatorprogrammet och hur vi ska säkerställa att innovationer fortsätter att främjas i Sverige.

Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag har försökt hinna med att anteckna frågorna för att kunna ge svar på en del av följdfrågorna.

Jag tackar för interpellationen och möjligheten att debattera. Ledamoten understryker att det inte är utan anledning som frågan ställs, och jag förstår och respekterar det. Jag välkomnar att frågan ställs. Ledamoten gav en god redogörelse för det stora värdet av både inkubation som ett sätt att arbeta och de inkubatorer som har fått stöd från Vinnova.

Innovativa företag är, och har nästan alltid varit, Sveriges tillväxtmotor. Vi arbetar hårt, vi är nyfikna, vi överkommer svåra problem och vi uppfinner nytt. Det är det som har byggt svenskt välstånd. Snilleföretagen lade på många sätt grunden för dagens välstånd.

Det är snart december och Nobeltider. Vi kan se tillbaka på Alfred Nobel, som revolutionerade sprängtekniken. Det var många som då undrade vad det skulle bli av det. Men dynamiten i sig gjorde att vi sedan också kunde spränga genom berg och bygga transportnät med järnväg och kanaler. Det ledde i sin tur till ökad handel, entreprenörskap och samhällsbygge. Det är så ekosystemen hänger ihop.

Men vi kan inte leva på gamla meriter, och här uppfattar jag att det finns en delad ambition att Sverige, som i dag är världsledande på många sätt, ska fortsätta att vara det i en stenhård konkurrens. Då kan vi inte slå oss till ro. Nya snilleföretag, nya startups och andra innovativa företag förnyar hela branscher och värdekedjor och gör att vi står rustade för morgondagen.

Jag redogjorde i detalj för hur styrningen av myndigheten Vinnova går till, och jag uppfattar det som att Daniel Vencu Velasquez Castro i allt väsentligt redogör för en liknande bild.

Regeringen har såklart en nära och god dialog med myndigheten; det är vårt ansvar att ha det. Apropos att svara så konkret jag kan på den uppföljande fråga som ställdes: När vi nu så tydligt signalerar i forsknings- och innovationspropositionen och har meddelat det största stödet någonsin till Vinnova från 2028 och framåt innebär det att det är möjligt för Vinnova att ha en annan långsiktig planering.

Självklart har vi alltså en nära dialog om effekterna av den tuffa prioritering som skedde under de gångna två åren. Jag är glad över att vi nu kan presentera den största satsningen hittills på Vinnova och på detta område framåt.

Anf. 18 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Det är ändå några frågor som återstår. Jag skulle vilja bena lite i fakta vad gäller innovationspolitiken. När den här regeringen tillträdde var en av de första grejerna som hände att nuvarande ordförande i näringsutskottet, sverigedemokrat, uttalade att man gärna ser att Vinnova läggs ned. Därefter presenterade regeringen en budget som i själva verket hade inneburit en minskning med 1 miljard kronor på vår innovationsmyndighet till 2026. De farhågor som fanns när uttalandet gjordes bekräftades alltså när regeringen presenterade sin förra budget.

I år valde regeringen, efter ett sent men välkommet tillvaknande, att öka anslagen till Vinnova. Man kallar det nu för en historisk satsning trots att man själv hade orsakat nedskärningarna från början.

Det är lite samma sak med det nationella inkubatorprogrammet. Först aviserar regeringen att man förmodligen kommer att skära ned, och sedan säger man att man inte ska göra det. Ebba Busch tycker ju om att göra jämförelser. Det här är lite som att riva ned ett legotorn och sedan bygga upp det igen och därefter vilja bli prisad för att ha åtgärdat ett problem som man själv har orsakat.

Jag tycker att det är lite märkligt, och det är klart att det skapar otroligt stora tillitsproblem hos både inkubatorerna och hela det innovativa Sverige till regeringens satsningar, som man kallar det, på innovationsområdet.

Fru talman! Jag har flera gånger i den här talarstolen bett regeringen presentera långsiktiga satsningar för att främja innovation. Men det har inte skett. Det finns flera frågor som vi kan vara oense om, och det finns otaliga frågor som Kristdemokraterna och Socialdemokraterna inte är överens om. Men jag tycker inte att innovationspolitiken skulle behöva vara ett sådant område.

Fru talman! Regeringen har dock tyvärr skapat en ryckighet i innovationssystemet som hämmar svenska innovationer och startups. Varenda budget och vartenda regleringsbrev skapar en klump i magen hos landets inkubatorer och därmed hos våra höginnovativa bolag, för man vet inte vad som kommer. Det finns en ryckighet i systemet som är orsakad av regeringen, fru talman, och det är någonting som behöver åtgärdas.

Jag har besökt otaliga inkubatorer, och jag kan inte nog betona vikten av deras närvaro, framför allt i mindre städer. I hela landet har vi engagerade människor som vill skapa jämlika förutsättningar för personer att få sina idéer prövade. Man ska kunna testa forskningsresultat och undersöka om fler svenska företag kan få se sina produkter kommersialiseras på en global marknad. Men med den här regeringen behöver dessa inkubatorer motivera sitt existensberättigande. Jag tycker inte att de ska behöva göra det, utan de har en självklar del i det innovativa ekosystem som Sverige har.

Fru talman! I jämförbara länder ser vi innovationsstrategier som växer fram, och vi ser inkubatorer med långsiktig finansiering. Vi ser en insikt om att politikens uppgift för att främja innovation är att skapa långsiktighet genom att säkerställa stöd, tydliggöra strategier och skapa förutsättningar och långsiktiga spelregler för företag att kunna förhålla sig till.

Jag skulle vilja tydliggöra några av mina frågor som jag ställde i det förra inlägget. Vad ämnar Ebba Busch göra för att skapa robusthet i det svenska innovationssystemet och få bort den ryckighet som tyvärr har tillkommit med den här regeringen? Anser statsrådet att det är aktuellt att

ytterligare höja stödet till Vinnova för att kompensera för bland annat inflationshöjningar? Anser statsrådet att det nationella inkubatorprogrammet är viktigt? Och kan hon tänka sig att säkerställa en fast budget för det för att kunna planera och ha långsiktighet för våra inkubatorer framöver?

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

Anf. 19 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag börjar med att bena i följdfrågorna på slutet. Regeringen anser att det nationella inkubatorprogrammet är viktigt, men jag understryker igen att det viktiga är inkubation och inte enskilda inkubatorer. Det är det som är det generella uppdraget. Vi har såklart en dialog med myndigheten om detta, och om det finns behov av klargörande är jag alltid öppen för det.

Jag gillar begreppet robusthet. Det använder jag ofta som energiminister. Som innovationsminister får jag kanske sno idén från Daniel Vencu Velasquez Castro. Det här blir lätt ett område som man i tuffa tider har svårt att motivera framåt. Jag har inga problem med att vara öppen med och stå för de neddragningar som skedde i början på mandatperioden, för de skedde i ljuset av totalförsvartider. De skedde i ljuset av prioritering av försvarsfrågor och innovation som kan användas i det som på engelska kallas dual use, alltså både för försvarsändamål och militära ändamål och för civila ändamål. Vi omprioriterade då en del av pengarna.

Det har också varit en tuff prioritering i budgetar generellt i ett läge där vi hade en inflation på 10 procent. Alla pengar som lades någonstans åts upp av inflation. Det är därför det är så bra att den nu sittande regeringen har lyckats koppla greppet om inflationen och fått ned den från 10 procent. Det var också ett läge där prisökningarna bara fortsatte att skena. Nu är priserna fortfarande höga, men de fortsätter inte att skena uppåt. Vi har gått från 10 procent till 2 procent i inflation, vilket är mycket viktigt. Det banar också väg för en annan typ av robusthet framöver.

Det som verkligen är viktigt för att skapa robusthet är dock forsknings- och innovationspropositionen. Som jag nämnde tidigare har vi i budgetpropositionen för 2025 föreslagit att anslaget till de statliga forskningsfinansierarna ökas kraftfullt, och det innebär som sagt den största ökningen av resurser till forskning och innovation någonsin. Det är en mycket tydlig styrsignal.

Regeringen föreslår också en satsning på 1,36 miljarder kronor till Vinnova från och med 2028, just med inriktning på excellent forskning. Därutöver ska vi presentera helheten i forsknings- och innovationspropositionen, förhoppningsvis innan jul – det är målsättningen.

Jag gillade liknelsen med legotornet. Jag tror dock att de som lyssnat kan förstå att det alltså skedde en omprioritering vad gäller inte minst försvarsfrågorna. Nu lägger vi en långsiktig bottenplatta både för Vinnova som myndighet och för Forsknings- och innovationssverige, inte minst genom att vi därtill gör en prioritering av ingenjörsländet Sverige för att öka civilingenjörsutbildningarna och utbildningarna inom naturvetenskap och teknik.

Vi kommer i slutet av året att presentera en STEM-strategi som spänner över hela utbildningssystemet, från förskola till forskarutbildning, för att få fler att söka sig till dessa branscher och yrken. Vi har en särskild utredare för att se över FoU-avdraget och expertskattereglerna. Vi har beslutat att ett nytt, internationellt konkurrenskraftigt skatteincitament för

FoU i Sverige ska utredas så att fler företag placerar sin FoU-verksamhet i just Sverige. Vi arbetar också för att det ska bli lättare för företag att attrahera och behålla nyckelkompetens.

Här finns långsiktighet för mer robust forskning och innovation.

Anf. 20 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Tack, Ebba Busch, för möjligheten till den här debatten!

Som jag sa inledningsvis är vi många som ser fram emot FoI-propositionen och väntar med spänning på att få se hur regeringen ämnar ta Sverige tillbaka till en ledarposition inom innovationsområdet. Vi ska komma ihåg att Sverige är ett av världens mest innovativa länder. Våra företag finns i hela världen, och om vi ska skapa nya företag krävs den här robustheten.

Jag kommer tillbaka till just robustheten, för med den här regeringen har det skapats en ryckighet. Jag har full förståelse för att man ibland behöver göra omprioriteringar, fru talman, men jag vill ändå mena att Innovationssverige är en del av vår grund som välfärdssamhälle. Hur ska vi kunna investera oss rikare om vi inte satsar på de innovationer som kommer att skapa tillväxt, som kommer att skapa jobb, som kommer att se till att vi löser klimatutmaningen och som kommer att se till att vi är en nation i framkant när det kommer till banbrytande teknik?

Ska man prata om totalförsvaret, fru talman, är vårt innovationsekosystem centralt i det begreppet.

Jag vill också komma tillbaka till detta med långsiktighet. Jag tror att det är otroligt viktigt. Om vi skapar långsiktighet för våra innovationer genom att ge klara besked till exempelvis inkubatorer runt om i landet ser vi också till att skapa de förutsättningar som gör att vi får de här banbrytande teknikerna.

Fru talman! Vi kommer säkert att få anledning att diskutera detta igen med anledning av FoI-propositionen. Jag kan bara konstatera att regeringen som alltid har vaknat lite sent. Jag är dock glad att regeringen oftast vaknar och ser till att skapa lite, lite mer säkerhet för våra innovationer – men det behövs mycket, mycket mer.

Anf. 21 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Vi ser fram emot att fortsätta jämföra budgetposter och förutsättningar för långsiktighet och robusthet. Är det någonting man ska tävla i är det väl just detta.

Jag har många gånger sagt att svåra problem löser man bäst tillsammans. Nu står Sverige och vårt samhälle inför riktigt tuffa och svåra problem framöver. Vi har ett bra utgångsläge. På Financial Times och Statistas topplista våren 2024 rankas Handelshögskolans inkubator SSE Business Lab som nummer ett i Europa i kategorin best track record, i konkurrens med över 2 000 andra internationella startup-hubbar.

Daniel Vencu Velasquez Castro refererade till Ny Tekniks 33-lista. Som sagt finns 23 bolag som varit i eller befinner sig i inkubatormiljöer med på den. Vi har också bra grogrund för det som kallas enhörningar, unicorns, och som alltså inte är fria fantasier utan mycket konkurrenskraftiga och slagkraftiga bolag. Vi har 41 sådana, flera inom fintech, heltech, cleantech, musik och underhållning samt transport och logistik, och mer ska det bli.

Jag menar att vi väl har redovisat den omprioritering vi har gjort i ett tufft ekonomiskt läge för Sverige, där vi har prioriterat försvaret och totalförsvarsaspekten och där vi nu också har möjlighet, när vi har kopplat greppet om inflationen, att markera värdet av forskning och innovation framöver genom att göra den största ökningen av resurser till forskning och innovation någonsin.

Sedan lär vi mötas igen, ledamoten och jag, när forsknings- och innovationspropositionen är presenterad som helhet. Det får kanske bli en tidig julklapp, förhoppningsvis.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:146 om hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Anf. 22 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Anna Vikström har frågat mig om regeringens uppdrag till Nationella vårdkompetensrådet har förändrats, eller kommer att förändras, med anledning av beskrivna varsel och neddragningar av personal och deras effekter på den långsiktiga kompetensförsörjningen.

Anna Vikström har också frågat mig om jag och regeringen har genomfört några av de åtgärder som Nationella vårdkompetensrådet hittills har föreslagit i delrapporter, slutrapporter eller den nationella planen och vilka av de föreslagna åtgärderna som jag och regeringen kommer att genomföra.

Anna Vikström har slutligen frågat mig vilka övriga åtgärder jag kommer att vidta för att stärka det nationella åtagandet för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

Inledningsvis vill jag understryka personalens betydelse för att öka vårdkapaciteten och korta väntetider. Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs och grunden som hälso- och sjukvården vilar på. Arbetet med att säkra kompetensförsörjningen är långsiktigt, och för att klara vårdens behov i hela landet anser regeringen att det nationella åtagandet för kompetensförsörjningen behöver stärkas.

Regeringen har därför gett Socialstyrelsen genom det Nationella vårdkompetensrådet ett uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Uppdraget redovisades den 31 maj 2024, och Nationella vårdkompetensrådet presenterade då 25 förslag till insatser för att förbättra kompetensförsörjningen i Sverige. Förslagen handlar bland annat om att säkerställa tid och resurser för kompetensutveckling och ge ökad möjlighet till karriärvägar för att attrahera, utveckla och behålla vårdpersonal.

Regeringen ändrade uppdraget den 23 maj 2024, och Nationella vårdkompetensrådet ska därmed inhämta synpunkter och anpassa, förankra och säkerställa att planen bidrar till att stärka vårdkapaciteten. I uppdraget ska Nationella vårdkompetensrådet även samordna, stödja och följa upp de regionala vårdkompetensrådets arbete med den nationella planen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2025.

Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att analysera möjliga förändringar som kan behövas i regelverk och strukturer när det gäller reglerade yrken, specialistkompetenser och specialistutbildningar samt vidareutbildning och fortbildning inom hälso- och sjukvården och tandvården för att möta de utmaningar som dessa verksamheter står inför (dir. 2023:148). Det uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2025.

Samtidigt genomför regeringen en rad olika satsningar på hälso- och sjukvården. Regeringen har gett ytterligare tillskott av medel till regionerna inom ramen för dels ett sektorsbidrag omfattande 3 miljarder kronor som förstärktes i samband med vårandringsbudgeten för 2024 med ytterligare 6 miljarder kronor, dels fem olika överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner på totalt knappt 9 miljarder kronor.

Sektorsbidraget om 6 miljarder kronor motsvarar personalkostnaden för cirka 7 000 sjuksköterskor. Regeringens uttryckliga förväntan är att regionerna använder pengarna för att undvika uppsägningar av sjukvårdspersonal. Regeringen föreslår också ett fortsatt stöd till regionerna under 2025 och att 2 miljarder kronor avsätts för 2025 i ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården.

Utöver detta föreslår regeringen ytterligare satsningar. Bland annat stärks satsningen för ökad vårdkapacitet med 1 miljard kronor jämfört med tidigare och ytterligare medel under 2025 för nationell vårdförmedling och finansiering av en jämlik implementering av precisionshälsa.

Tillsammans med tidigare aviserade medel uppgår de tillskott som regeringen föreslår till hälso- och sjukvården under 2025 inom mitt ansvarsområde till 18 miljarder kronor.

Med det vill jag tacka Anna Vikström för frågorna. Jag ser fram emot debatten.

Anf. 23 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för svaret, sjukvårdsministern!

Jag skrev mina frågor till sjukvårdsministern eftersom jag inte har kunnat få klarhet i om regeringen har genomfört eller avser att genomföra några av de åtgärder som Nationella vårdkompetensrådet har föreslagit i de delar som avser beslut från regeringen. Det har länge varit tydligt att det behöver vidtas åtgärder för vårdens långsiktiga kompetensförsörjning. Det var också ett skäl till att den förra regeringen tillsatte Nationella vårdkompetensrådet.

Jag instämmer i statsrådets ord om personalens betydelse för att öka vårdkapaciteten och korta vårdköerna och om att personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs och den grund som hälso- och sjukvården vilar på.

Nationella vårdkompetensrådet har lämnat ett flertal olika rapporter. Jag ska inte ge mig på att räkna dem exakt, men det ser ut att vara minst 20. Exempel är *Kompetensförsörjning inom primärvården*, *Kompetensförsörjning av barnmorskor i förlossningsvården*, *Förenade anställningar vid de medicinska fakulteterna 2018–2020* och nu senast *Förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning*.

I förslaget till nationell plan finns 25 förslag på åtgärder, varav de flesta riktar sig till regioner, kommuner, högskolor och universitet. Men en hel del, cirka tio, riktar sig direkt till regeringen, till exempel att se över möjligheterna till nationell samordning av systematisk och fortlöpande fort-

bildning för vårdens professioner och att ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram ett nationellt ledarskapsprogram för chefer inom hälso- och sjukvård samt tandvård.

Andra exempel är att säkerställa att avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning, så kallade Vulfavtal, införs för vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar för att stärka förutsättningarna för verksamhetsförlagd utbildning och säkerställa forskningsmedel för fler hälso- och sjukvårdsutbildningar. Ytterligare förslag är att stimulera universitet och högskolor att samordna vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar med få studenter. Detta är bara exempel.

För två år sedan kom också många och tydliga förslag för att förbättra kompetensförsörjningen inom primärvården, till exempel att öka antalet ST-tjänster i allmänmedicin och tillsätta en nationell samordnare för att jobba med regioner mot målet för specialistläkare i primärvården.

Sjukvårdsministern hänvisar till ett utredningsuppdrag om regelverk och strukturer för personal inom hälso- och sjukvård och tandvård. I direktivet till den utredningen ser jag en hänvisning tillbaka till Nationella vårdkompetensrådets arbete. Jag blir alltså inte särskilt klok på vad utredningen ska göra mer exakt.

Jag skulle gärna vilja veta mer om hur regeringen har agerat med anledning av förslagen från Nationella vårdkompetensrådet. Är några åtgärder på gång? Har regeringen tagit ställning till några av dessa förslag eller inte?

Anf. 24 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka ledamoten för att hon lyfter upp de här frågorna. Det ger oss möjlighet att få fler att bli intresserade och kanske delaktiga i de här viktiga frågorna.

Regeringen jobbar på lite olika sätt parallellt. Tiden går fort. Därför behöver vi göra parallella saker. Det ena är att vi bara ett par dagar innan man lämnade sin rapport om planen gav det förnyade uppdraget och sa: Ni stannar inte här, utan ni fortsätter ert uppdrag.

Man fick väldigt tydliga uppdrag att förankra, samtala och lyssna in vad de regionala kompetensråden tycker om de 25 förslagen. För när vi ska ta nästa steg behöver vi möjligtvis korrigera något, om de har synpunkter på det, men också få en samlad kraft framåt. De rapporter jag har fått hittills är att det i stort finns ett stort stöd för de 25 förslagen, men det finns också bra medskick om vad som kan skruvas på.

I den delen hoppas vi få en slutrapport i februari och att man då har samlat ihop vad de regionala kompetensråden anser. De jobbar också parallellt, och deras erfarenheter och intryck behöver också tas till vara i arbetet. Även om man gör detta nationellt och vi är överens om att det är en nationell fråga att göra det behöver man hämta in vad de tycker regionalt. Därför har vi gjort den modellen.

Parallellt med det jobbar vi ändå med merparten av förslagen. Precis som ledamoten lyfter upp rör många förslag både Vulf och VFU. Allt som rör Vulf är inordnat i arbetet hos Vulfsamordnaren på Utbildningsdepartementet. Där kommer de förslagen att tas om hand när regeringen går vidare med de delarna. Jag tycker att det ansluter väl till vad Vulfsamordnaren själv kom fram till. Det känns lite som hand i handske. Jag hoppas att Utbildningsdepartementet hittar en bra väg framåt.

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

Detsamma gäller VFU, där vi har haft en utredning. Förslagen från Nationella vårdkompetensrådet ansluter också väl till det. De omhändertas alltså i det arbetet.

Jag är glad att ledamoten även lyfter fram den utredning om specialistkompetenser som vi har tillsatt, så att vi får en samsyn om vilka kompetenser man har som till exempel fysioterapeut. Det är ett exempel på att vi har sådana yrkestitlar i dag men inte en samsyn om vad de innebär, det vill säga vilken kompetens man har. Det har under lång tid efterfrågats från professionens olika förbund att vi ska bringa lite reda i specialistkompetenserna, så att vi vet vad som utbildas i och vilken kompetens man har när man är färdig.

Harriet Wallbergs utredning har som det ena benet att se till vilka fler specialistkompetenser vi ska ha och hur vi ska reglera dem. Det andra är just att vi behöver få till någon form av reglering för fortbildning och vidareutbildning. Det har vi ju inte alls i dag.

Man kan mycket väl säga att det faktiskt redan står i hälso- och sjukvårdslagen vilket ansvar en arbetsgivare har. Men regeringens uppfattning är att eftersom så få medarbetare får ta del av fortbildning och vidareutbildning behöver vi hitta en tydligare reglering för hur det ska ske.

Harriet Wallbergs utredning är alltså oerhört väsentlig. Att det finns en återkoppling till Nationella vårdkompetensrådet är naturligt, så att man vet om att båda delarna finns och jobbar parallellt. Resultatet av Harriet Wallbergs utredning kommer i vår. Det kommer vi att behöva ta om hand, för att se var det ska landa.

När det gäller exempelvis ledarskapsprogrammet är det tacksamt att SKR har tagit över stafettpinnen och håller i ett nationellt sådant.

Precis som ledamoten säger är flera frågor direkt kopplade till arbetsgivare och sjukvårdshuvudmän. Men även där behöver vi ha en form av uppföljning, så att vi kan följa om det händer någonting. Även om de ligger på de regionala sjukvårdshuvudmännen behöver man ju veta vad som hänt och hur det ser ut.

Jag hoppas att Nationella vårdkompetensrådet i sin slutrapport också kommer med förslag på hur vi följer upp det arbete som sker regionalt. Det räcker inte med en nationell plan om det inte händer någonting. Vi behöver bli bättre på effektiv uppföljning, som inte bara är checklistor utan som talar om hur det har blivit för personal och patienter.

Anf. 25 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, sjukvårdsministern, för kompletterande svar!

Jag tycker själv att Nationella vårdkompetensrådets förslag verkar genomtänkta. De har gett ut rapporter sedan 2020, och en del av förslagen återkommer i flera rapporter. De verkar vara väl genomarbetade.

När jag vid några tillfällen tidigare har frågat vad regeringen gör med förslagen har jag alltid blivit hänvisad till att arbetet med den nationella planen pågår. Men den är här sedan slutet av maj, och dessutom har rådet lämnat en delrapport om det förlängda uppdrag som regeringen gav, ett uppdrag om förankring. Det ser ut att gå bra med förankringen. Det kommer kanske också en del medskick. Men jag har ändå svårt att tro att det på något avgörande vis förändrar de här förslagen fullständigt. Det kanske blir en del justeringar, absolut.

Nu förankras förslagen hos andra berörda – regioner, högskolor och så vidare. Men förankras de hos regeringen? Vad säger regeringen i så fall? Är vissa förslag förkastade? Eller har man lämnat något besked om att de inte är aktuella? Det skulle jag vilja veta.

Jag tycker fortfarande att det är lite rörigt när det gäller vem som ska göra vad. Jag skulle gärna vilja ha en tydligare bild av hur regeringen tänker om själva användbarheten i förslagen.

Dessutom har jag svårt att tro att sjukvårdsministerns åsikter om de här frågorna inte har betydelse i till exempel samtal med utbildningsministern. Jag hör nu att det finns ett samarbete på Utbildningsdepartementet, men om detta görs ur ett kompetensförsörjningsperspektiv måste ju sjukvårdsministerns åsikter vara viktiga. Här måste olika departement arbeta tillsammans då det handlar om åtgärder som verkligen främjar kompetensförsörjningen långsiktigt i vården.

Regeringen har både sagt och skrivit att man vill stärka det nationella arbetet för kompetensförsörjningen. Nu finns det konkreta förslag att ta tag i. Som jag nämnde tidigare gäller det även primärvården.

Just nu finns det i Platsbanken 4 627 lediga jobb som sjuksköterska och 1 035 lediga jobb som läkare. Samtidigt är ungefär 13 000 sjuksköterskor inte sysselsatta i sin yrkesroll.

Min fråga till sjukvårdsministern gäller om uppdraget till Nationella vårdkompetensrådet har förändrats eller kommer att förändras med anledning av varsel och neddragningar av personal och uppdragets effekter på den långsiktiga kompetensförsörjningen. Jag ställde denna fråga då vi vet att neddragningar påverkar attraktiviteten i yrket och hos arbetsgivaren. Till svar har jag fått en del budgetsiffror, men det var inte det jag frågade efter.

I en del regioner har det lagts varsel och skett uppsägningar. Det är bara fakta. Men att jobba med kompetensförsörjning är en långsiktig uppgift, så hur bör huvudmän och regeringen agera i denna situation för att minska en långsiktigt negativ påverkan på attraktiviteten i vården och hos arbetsgivare? Är de förslag som Nationella vårdkompetensrådet tagit fram fortfarande relevanta, eller bör de kompletteras av rådet med tanke på den situation vi befinner oss i? Det är kanske en svår fråga att besvara, men jag tycker att den bör ställas.

Anf. 26 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för kompletterande frågor.

Av 21 regioner har 5 regioner lagt varsel och sagt upp personal. Regeringens uppfattning var som sagt att göra vad man kan för att behålla vårdpersonal. Regioner på bredden har verkligen gjort det. De har gjort allt de kunnat för att behålla vårdpersonal. Det tycker jag är fantastiskt bra, för vi behöver varenda medarbetare.

Vårt medskick handlade också om vägen till att behålla medarbetare. Ledamoten lyfte fram att parallellt med att kanske 800 eller 1 000 riskerar att sägas upp inom svensk sjukvård söker man samtidigt 4 000 sjuksköterskor, vilket visar på rotationen i yrket. Orsakerna till det kan vara helt naturliga, som att man flyttar eller byter bostad. Men när det görs för att jobbet är för tungt eller att man inte trivs på sitt arbete har arbetsgivaren ett stort problem.

Den stora rotation som sker är en varningssignal. Det var ju också bakgrunden till att vi gav Nationella vårdkompetensrådet ett uppdrag att titta på vad man som arbetsgivare ska göra för att behålla personal så att de känner att de utvecklas och kan vara kvar i yrket. Kanske kan man byta inriktning och gå vidare till en annan del men ändå finnas kvar i yrket. Det är hela bakgrunden till rådets arbete.

Vi delar helt uppfattningen att man behöver samla kraft för att inte bara behålla personal utan för att det också ska vara ett attraktivt yrke. Jag hoppas verkligen att alla de delar i planen som berör arbetsgivare tas om hand. Den rapport jag fick nyligen visar att regionala kompetensråd tar till sig detta och gör vad de kan för att agera. När jag själv möter regioner på plats ser jag att de verkligen har tagit detta till sig och vill göra förändringar och förbättringar.

Jag fattar att det här inte går på nolltid, men personalen måste se att det finns en vilja hos arbetsgivaren att förändra arbetssätt. Man kan inte bara säga att man vill ha en god arbetsmiljö, utan man måste se att det blir skillnad på plats. Där har förstås arbetsgivaren ett stort ansvar, men Nationella vårdkompetensrådet bidrar till att ge goda exempel på vad man kan göra.

Låt mig förtydliga något. Ganska många delar som också är helt väsentliga för Nationella vårdkompetensrådet berör utbildningsfrågor. Jag tycker att ledamoten landar helt rätt där. Vi måste få ordning på det här, för det är jätteviktigt. Det gäller till exempel förenade anställningar.

Rent praktiskt hamnar frågorna på Utbildningsdepartementet, som kommer att lägga fram de propositioner som är följden av de olika utredningarna och Nationella vårdkompetensrådets förslag. Men regeringen samverkar alltid, och i alla frågor där det är relevant har vi gemensam beredning. Ledamoten behöver inte vara orolig över det. Det blir dock en praktisk fördelning när det väl är dags för proposition eller att lägga fram förslag till riksdagen. Det är den ordning som är beslutad för hur en regering arbetar och är inget nytt i sak.

Att man lyfter fram bredden av frågor är en av fördelarna med Nationella vårdkompetensrådet. De tittar inte bara smalt på sådant som rör Socialdepartementet, utan de tittar brett: Vad kan arbetsgivare göra? Vad kan regioner sinsemellan göra gemensamt? Vad kan regeringen i form av Socialdepartementet men också andra departement eller myndigheter göra? Jag gillar verkligen att de inte börjar i att snäva in utan att de ställer frågan vad personalen behöver. Därför har vi fått en stor flora av förslag.

Hittills har vi inte hittat något som vi haft skäl att dra tillbaka eller där vi haft synpunkter i negativ mening. Däremot finns flera förslag som kräver beredning. Just de som berör Utbildningsdepartementet är sådana. Man skriver inte fram en proposition på Nationella vårdkompetensrådets plan, utan det krävs ett utredningsarbete.

Vi hade turen att ha både VULF-samordnarens arbete och VFU-utredningen. Det gör att vi kan docka ihop detta och förhoppningsvis få ett sådant underlag som gör att vi kan skriva en proposition.

Jag hoppas att jag och regeringen får återkomma till riksdagen med många av dessa förslag. Andra saker kommer att genomföras på annat sätt, kanske av regionerna själva eller i en form av samverkan. Men det jag är ute efter och som jag tog upp tidigare är att vi måste fråga medarbetarna efter ett tag om de har märkt någon skillnad. Om de inte har det måste vi öka takten.

Anf. 27 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar sjukvårdsministern för svaret och för debatten.

Kompetensförsörjningen i vården känns som en evig fråga. Jag tyckte att det var ett bra grepp av den förra regeringen att tillsätta Nationella vårdkompetensrådet, och de har lämnat ifrån sig mycket viktiga underlag. Jag håller med om att arbetsgivarens ansvar är viktigt. Det är dock inte de utan sjukvårdsministern som står här i talarstolen, och då ställer jag framför allt frågor som direkt berör regeringen. Jag tycker ändå att det låter ganska positivt och ser fram emot att det kanske kommer propositioner som tagits fram i samarbete med Utbildningsdepartementet.

Vi i Socialdemokraterna har mot bakgrund av den växande personalbristen och dess konsekvenser lyft upp ett behov av en beredning för välfärdens personalförsörjning. Vi ser att man som förebild kan ha de beredningar som finns inom försvars- och trygghetsområdet, om man inte får den effekt man hoppas på. Det finns också möjligheter till en samlad dialog med många andra intressenter och aktörer på området på ett sätt som den här formen kanske inte riktigt hade från början.

Vi har dessutom redan motionerat om de så kallade VULF-avtalen i två olika utskott. Vi ligger därmed lite före och hoppas att regeringen kommer att lägga fram en sådan proposition. Men vi vill även se en analys av de förslag som har lämnats av Nationella vårdkompetensrådet och att valda åtgärder genomförs. Det känns som att det hela sker lite undercover.

Nu har jag fått veta mycket mer genom den här debatten, vilket jag är väldigt glad för. Det är ju viktigt att gå från ord till handling.

Anf. 28 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar återigen ledamoten för att hon tar upp detta.

Förslag om en särskild beredning är alltid intressant. Men det som skiljer detta område från en försvarsberedning och en beredning inom rättsområdet är att de har ansvar för statliga verksamheter. Sitter man vid bordet kan man säga att man kommer att göra det här inom polisen respektive inom försvaret. Det kan man inte göra när det gäller 21 direktvalda regioner. Då funkar inte en nationell beredning, för ingen har mandat att besluta över dem.

Det är det som är skillnaden med den konstruktion vi just nu har för hälso- och sjukvården. Jag välkomnar verkligen Socialdemokraternas förslag till nytt partiprogram där man betonar vikten av nationell styrning och till och med kontroll, tyckte jag mig kunna läsa, av hälso- och sjukvården. Det ska ni förstås besluta om i vår, men det skulle innebära att möjligheten ökar att på nationell nivå ta ansvar och fatta beslut.

Det skulle också göra en beredning möjlig i framtiden. Men för att en beredning ska få effekt måste det gälla statlig verksamhet. Att sitta i en beredning som inte kan påverka något och som 21 direktvalda regioner har ansvar för tror jag bara leder till misstro – man pratar men ingenting blir gjort.

Beredningar använder vi alltså gärna där de har möjlighet att ge effekt. Jag skulle gärna ha mer av nationell styrning, men den frågan bereds i en parlamentarisk utredning. Till dess att den är klar: Varmt tack till ledamoten för att frågorna ställs och för att vi fått chans att utbyta erfarenheter! Jag ser en stor samsyn när det gäller att använda Nationella vårdkompe-

tensrådet. Jag är tacksam över att det finns, att rådet tillsattes under den förra mandatperioden och att vi nu kan arbeta vidare med det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:157 om vårdköer till operation

Anf. 29 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Anders W Jonsson har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att förkorta de långa vårdköerna.

Sverige har en hälso- och sjukvård av mycket hög kvalitet – i världsklass. Samtidigt är det ett faktum att alltför många måste vänta på att få vård. Det finns behov av att skapa en närmare och tillgänglig vård på lika villkor i hela landet. De senaste årens höga inflation har medfört höga kostnader för verksamhet och pensioner, vilket har slagit hårt mot regionernas ekonomi.

Regeringen gav därför i juni 2024 en utredare i uppdrag att analysera och föreslå en ny och stärkt vårdgaranti med väsentligt kortare tidsgränser (dir. 2024:50). Den nya vårdgarantin ska tydligare än i dag utgå från patientens behov av vård. I uppdraget ingår bland annat att vid behov lämna förslag på åtgärder som stärker huvudmännens och vårdgivarnas förutsättningar att uppfylla vårdgarantin och följa patientlagen (2014:821). Utredaren ska också lämna förslag på statliga engångsinsatser som syftar till att korta vårdköerna och väntetiderna. Den delen av utredningen ska redovisas den 2 januari 2025.

Regeringen genomför även ett antal andra satsningar på hälso- och sjukvården. De förslag som regeringen lämnar i budgetpropositionen för 2025 innebär sammanlagt cirka 18 miljarder kronor inom mitt ansvarsområde, varav merparten går till regionerna.

Regeringen driver på för att regionerna ska öka vårdkapaciteten och avsätter 7 ½ miljard kronor för detta ändamål nästa år. Regeringen stärker också hälso- och sjukvårdens förutsättningar genom ett ytterligare sektorsbidrag till hälso- och sjukvården omfattande totalt 2 miljarder kronor under 2025.

Vidare skyndar regeringen på arbetet med att inrätta en nationell vårdförmedling så att väntande patienter kan erbjudas vård på annan ort om väntetiden där man bor är för lång. Nationell vårdförmedling syftar till att uppnå målet om en tillgänglig och effektiv vård med kortare väntetider. Regeringen föreslår att 250 miljoner kronor avsätts för detta arbete under 2025. Arbetet består bland annat av att ta fram metoder för att synliggöra ledig kapacitet.

Jag vill avslutningsvis understryka personalens betydelse för att öka vårdkapaciteten och korta vårdköerna. Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs och grunden som hälso- och sjukvården vilar på. Regeringen har mot den bakgrunden gett Socialstyrelsen ett uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Den nationella planen ska bland annat visa vilka insatser som behövs, både för befintlig och för ny vårdpersonal, för att förbättra kompetensförsörjningen.

Jag tackar Anders W Jonsson för interpellationen och ser fram emot debatten.

Prot. 2024/25:36
25 november

Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag kan hålla med sjukvårdsministern om att vi har en fantastisk sjukvård i Sverige. Men den har uppenbara problem på några områden. Ett av de viktigaste är just det här med tillgänglighet. Andra motsvarande länder har inte samma problem med att man måste stå i kö vecka ut och vecka in, månad ut och månad in, innan man kommer fram och får sin operation, får sin behandling eller får träffa sin specialistläkare.

Det här är inget nytt, fru talman. Så här har det varit i Sverige i decennier, skulle jag säga. Det är klart att man då måste förstå att det har strukturella bakgrunder. Och varje regering har försökt lösa det på sitt sätt.

Jag kommer ihåg den högstämde retoriken från sjukvårdsministerns parti i valrörelsen. Det var olagligt långa köer. Det bröt mot den svenska lagen. Ordet ”kriminalitet” kanske inte användes, men det var snudd på. Ansvarig var dåvarande sjukvårdsminister.

Därför var förväntningarna ganska stora på att någonting skulle hända när Kristdemokraterna fick sjukvårdsministerposten. Men tittar man på SKR:s statistik över väntetider ser man att absolut ingenting händer. Eller jo – det är snarare så att köerna i dag blir längre.

Det var därför jag ställde interpellationen till sjukvårdsministern. Jag utgår från att man på departementet noga analyserar den här statistiken. Min fråga var vilka ytterligare åtgärder man kommer att föreslå.

Sjukvårdsministern har pekat på fyra olika områden. Har man varit med i den här diskussionen en längre tid ser man att det är exakt detsamma som den föregående regeringen kom med. En del av förslagen är till och med kvar sedan alliansregeringens och Reinfeldts tid.

Det första förslaget är att man ska skärpa vårdgarantin. Den förra regeringen tillsatte en utredning, tillgänglighetsdelegationen, som också kom med förslag på hur man skulle skärpa den lagstiftningen. Även alliansregeringen gjorde på sin tid förändringar i lagstiftningen och skärpte vårdgarantin. Man trodde att man genom en lagändring av vilka tider och gränser som skulle gälla plötsligt skulle nå en lösning på det här problemet.

Det andra förslaget är att man ska göra statliga engångsinsatser. Jag antar att det innebär att staten ska gå in och särskilt bekosta ett visst antal höftoperationer, knäoperationer eller annat. Även det är någonting som vi har provat tidigare. Men inte heller det löser i grunden de strukturella problemen.

Det tredje förslaget är att man ska skicka ut ytterligare miljarder till regionerna. Detta skulle jag säga ha testats sedan sent 90-tal, då de så kallade kanonpengarna skulle förkorta väntetiderna i vården.

Det fjärde förslaget är även det något som har funnits med i diskussionen, nämligen en nationell värdförmedling, ett kontor någonstans i Stockholm där man ska kunna se var den lediga kapaciteten finns runt om i landet och var det finns operationssalar där personalen sitter och rullar tummarna och väntar på nya patienter. Då vill jag hänvisa till vad Vårdförstagarna säger. Finns det någon vårdkapacitet att förmedla? Nej, det är ju bara att se sig om i Sverige i dag – det är inte så att det någonstans finns

Svar på
interpellationer

ledig kapacitet som bara står och väntar. Då är det strukturella åtgärder som behövs.

Jag skulle vilja komplettera min fråga, eftersom statsrådet bara kommer med samma gamla förslag som alla regeringar genom tiderna. De förslagen har inte lett till något resultat. Vilken är analysen från den här regeringens sida? Vad beror det på att vi just i Sverige sedan decennier tillbaka har orimligt långa vårdköer? Det är först när man har den analysen klar som man kan vidta åtgärder som faktiskt påverkar och inte den här typen av "more of the same". Mer av samma sak har inte lett till något tidigare och kommer inte att göra det nu heller.

Anf. 31 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för att han lyfter den här frågan, som är prioriterad för regeringen.

Låt mig börja med att prata lite om hur siffrorna ser ut. De är lite mer komplicerade än vad ledamoten nu lyfter. De som väntat mer än 90 dagar på operation eller första besöket hos specialistsjukvården är en särskild grupp. Förra hösten var det ungefär 285 000 väntande. I våras, i maj, var det 100 000 färre. Nu i höst, efter en sommar och en vårdkonflikt, är det tillbaka ungefär på samma nivåer. Det sker alltså väldiga svängningar under ett år i svensk hälso- och sjukvård. Man åstadkommer fantastiska saker, men patienterna kommer tillbaka. Detta bekräftar verkligen det som ledamoten lyfter om strukturella problem som gör att man åstadkommer mycket men inte på lång sikt förändrar hur man arbetar.

Vi kan lägga till att operationskapaciteten i maj var tillbaka på samma nivå som 2019 – 100 procent. Man följer det här i registret Spor. Vi var verkligen tillbaka med den operationskapacitet som vi behövde. Men det räcker inte att ha 100 procent. Vi måste öka rejält mycket mer än till 100 procent för att klara av alla dem som väntar i kö. Det visar att vi måste tänka på ett annorlunda sätt, vilket vi nu också gör.

När vi antog budgeten hösten 2021 medverkade mitt parti och andra till något väsentligt. Då skrev vi för första gången att Sverige har för få vårdplatser. Under lång tid hade manträt varit det motsatta: Vi ska minska antalet vårdplatser, för det är så vi mäter medicinsk utveckling.

Det finns delar i detta som är rätt. Att läkemedel kan ersätta inläggning, att läkemedel gör att man kan korta ned vårdtider och att dagkirurgi i många insatser kan göras utan att inläggning behövs är fantastiskt bra. Det ska vi fortsätta med.

Men antalet vårdplatser har gått ned för mycket. Det gör att vårdpersonalen i dag använder mer av sin tid än vad de borde till att prioritera om och prioritera om igen. När jag besöker avdelningar runt om i Sverige berättar de hur en halvtimme till en timme går till att göra den extra listan över vilka man ska skriva ut om operationskapaciteten inte räcker till fast man egentligen inte tycker att de borde skrivas ut. Att ens behöva lägga tid på att göra extralistor i stället för att vårda patienter visar hur snett systemet är.

Det finns dock goda exempel. Låt mig lyfta Gävleborg, där jag var på besök för ett tag sedan. Där kan man i princip alltid använda full kapacitet i sina operationssalar. De har nämligen hittat ett bra system. Det är professionen som har hittat en bra styrning. Man har nästan alltid full operationskapacitet och ser hela regionen som en helhet.

Jag pratade med personal och frågade: Behöver inte någon vabba ibland? Är ni inte sjuka? Jag menar sådant borde ju hända. De svarade: Ja, men det kan vi lösa.

Detta visar att de har en bra ledning, där professionen är med och styr, och också att de har en god arbetsmiljö. Man hittar ett sätt att jobba som gör att det funkar på arbetet. Det finns alltså goda exempel i landet.

För mig är det oerhört angeläget att lyfta fram de goda exemplen men också att se till att vi hittar de saker som gör att det tar för lång tid. Det kom därför en utredning i somras. Man skulle titta på flaskhalsar inom bilddiagnostik, radiologi och patologi. Det visade sig att de inte var riktigt som vi trodde. De var på lite andra håll än vad man hade kunnat förvänta sig. Men den sortens arbete som just nu sker, inte minst inom RCC:erna, är väsentligt för att kunna korta tider och hitta det som är fel.

Den kraften vill vi frigöra ordentligt. På fredag kommer den nationella cancerstrategins uppdatering från Mef Nilbert. Vi får se vad hon hittar för saker.

Jag ska återkomma till detta i nästa inlägg, men någonstans handlar det faktiskt också om att skruva i systemet i form av vårdgaranti eller annat för att skapa rätt drivkrafter. Det har vi inte i dag när vi inte går på behov utan på 90 dagar. Detta hänger inte ihop med en patients behov – det kan jag säga.

Anf. 32 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Svängningar vad gäller väntetider har funnits i alla år. Det är precis så som statsrådet beskriver. Före sommaren är köerna kortare, men efter sommaren är köerna längre. Det är därför man måste titta på detta på årsbasis, och där är det alltså ingen förändring 2022 och 2023. Siffrorna för 2024 har vi inte. Det är därför jag efterfrågar en analys.

Statsrådet är det lite grann på spåren. Problemet är att vi har för låg kapacitet i den svenska sjukvården, och där finns det ett annat intressant exempel. När jag reser runt i landet och träffar ortopedchefer brukar jag fråga: Hur många höfter opererar ni per dag och operationssal? Då får jag till svar: två, tre, fyra eller fem höfter. Det är inte någon skillnad i ekonomiska resurser eller i hur mycket personal man har för den enskilda operationssalen, utan det är en fråga om hur man organiserar arbetet.

Kan man då gå från två höfter per sal till tre höfter per sal ökar man kapaciteten med 50 procent. Det är därför den politiska frågan blir: Hur skapar vi strukturer i sjukvården i Sverige för att uppmuntra detta och se till att man jobbar på ett annat sätt så att vi långsiktigt kan bygga upp operationskapacitet och vårdkapacitet? Det är inte omöjligt. Det handlar inte alltid om pengar. Det handlar inte alltid om brist på kompetens. Och det finns goda exempel.

Jag tänker på grannlandet Danmark, där man i princip har ett system där individerna själva bestämmer var i Danmark de ska opereras. Där öppnas det också upp för att man ska kunna få tillgång till den här informationen. För patienter är det i dag väldigt svårt att veta hur lång väntetiden är och hur kvaliteten ser ut.

Låt oss säga att man bara skulle göra den förändringen: Man skulle ge patienter information om kvalitet, se till att alla patienter hade information om hur långa de faktiska väntetiderna är och – slutligen – ge dem makt att sedan kunna söka vård på ställen där kvaliteten är hög och där köerna är

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

korta. Då skulle vi få en helt annan dynamik i den svenska sjukvården. Det är detta man har sett i Danmark.

Detta skulle också innebära att de vårdenheter som i dag ser en möjlighet att öka sin kapacitet skulle kunna göra det. Då handlar det inte om att det finns ledig kapacitet i morgon, utan det handlar om att långsiktigt öka sin kapacitet när det finns ett stabilt regelverk som en bred majoritet i Sveriges riksdag står bakom. Då skulle man ha möjlighet att öka kapaciteten.

I diskussionen med Vårdföretagarna sa man: Detta är enkelt. Det är självklart. Det här skulle vi kunna göra. Men vi kan inte göra det till i morgon eller till nästa vecka. Framför allt kan vi inte göra det om vi inte har en struktur, en lagstiftning, som faktiskt öppnar för detta och som ger dynamik. Det är en av två anledningar, egentligen.

Man kan åka över sundet till Danmark och träffa våra danska kollegor. Där är det inte samma problem vad gäller tillgängligheten. Man har betydligt kortare köer. Men ingenting av det som regeringen har föreslagit andas spår av att vilja göra något åt de underliggande strukturerna och bakgrunden till att vi i Sverige har dessa kapacitetsproblem, utan det är mer av samma metoder som vi har använt under decennier, skulle jag säga. Vi känner till effekten av dem. Jag tänker på Tillgänglighetsdelegationen. Det blev inget av resultatet. Vi har också tidigare kunnat se att det inte leder till någonting om man inte gör de strukturella förändringarna.

Det var därför jag i min tidigare fråga undrade: Vad är regeringens analys? Varför ser det ut så här i Sverige men inte i andra länder? Det är först när man har den analysen klar som man kan föreslå andra åtgärder än just detta.

Anf. 33 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Man får väl vara väldigt mycket i opposition om man först säger att det regeringen föreslår är kasst och sedan säger att det är detta man borde göra – och då säger man exakt det som regeringen gör.

Nationell vårdförmedling är inget kontor i Stockholm. Det är en digital databas där man kan se hur väntetiderna ser ut. Man ska också kunna lägga in kvalitet där. Det är därför Vårdföretagarna välkomnar denna åtgärd från regeringen.

Detta system kommer att börja testas i närtid – det blir förstås en pilot – för att se hur det fungerar. Man har då lagt in ett antal operationer. Man måste nämligen lära sig systemet. Det är ganska mycket som skiljer i fråga om ASA-bedömningar och mycket annat. Man måste liksom veta vilka faktorer som ska finnas med i systemet.

Detta vårdsoöksystem är på väg att etableras. Vi kommer att testa det en period för att lära oss. Jag tror att det är klokt att vi faktiskt bygger detta själva. Vi har kunnat se exempel på att det kanske inte alltid är optimalt att bara plocka system från andra håll. Det finns alltså en poäng med att vi bygger det själva med E-hälsomyndighetens och de 21 regionernas hjälp.

Det är precis detta som man behöver för att professionen ska kunna ge bra besked till patienten. Läkaren säger: Jag bedömer att du behöver den här operationen. På vårt sjukhus kan vi inte ge dig den just nu, men här och där finns ledig kapacitet. Hur ser du på att opereras där?

Det är precis den informationen som både vårdgivare och patienter ska ha tillgång till, och det är det systemet vi bygger. Det kommer att utvecklas gradvis. Jag tror att det är klokt att vi gör det stegvis så att vi lär oss. Men det är precis detta som en nationell vårdförmedling är.

Detta dockar väl med Danmark och den utredning vi har om vårdgarantin. Man har en 30-dagarsgaranti i Danmark. Där fokuserar man mest på att den egna regionen ska ordna vård till dig inom 30 dagar. Kan den inte det har du möjlighet att söka vård någon annanstans. Har lite längre tid förflutit kan du till och med söka dig utomlands. Det är de danska reglerna.

När det gäller att just få till en vårdgaranti där man fokuserar mer på behov än på de 90 dagarna har vi tillsatt en utredning. Jag noterar att den tas mycket väl emot av både sjukvårdens huvudmän och Vårdföretagarna. Vi behöver hitta ett vårdgarantisystem som stämmer med det nya sättet att arbeta, som ledamoten faktiskt beskriver och som jag själv och regeringen arbetar med.

Man behöver alltså inte tycka att allt regeringen gör är fel, särskilt inte när den föreslår detsamma som man själv tycker.

Det är väsentligt att patienter har tillgång till information. Jag tror att det första steget kommer att vara att man har tillgång till väntetider på olika sätt. Jag vill säga att de väntetidsdatabaser vi har i dag inte är bra. Det är information från lång tid tillbaka. Vi kan inte få realtidsinformation, och det finns ganska få uppgifter. Nu har också Imy visat att det saknas stöd för väldigt mycket av den uppgiftsinsamling som sker. Vi behöver alltså göra en förändring också när det gäller väntetidsdatabasen.

Regeringens uppfattning är att vi hellre vill ta ett samlat grepp om alltihop – det gäller väntetider, vårdsöksystemet och en nationell vårdförmedling – så att vi har ett system som hänger ihop för både patienter och vårdgivare.

Det ska sägas att SKR försökte göra ett vårdsöksystem eller en nationell vårdförmedling för ett par år sedan. Men de sa: Vi gav upp. Det var svårt att göra det.

Det bevisar att det är en ganska tuff uppgift vi har tagit oss an. Vi får många inspel från regionerna när jag har möten och samtal med dem om den nationella vårdförmedlingen. Men jag uppfattar det som att de ser fördelar med detta. Vi kan få en mycket bättre och mer jämlik tillgång till hälso- och sjukvård genom att visa upp var ledig kapacitet finns.

Jag ser verkligen fram emot detta. Det handlar om de åtgärder som vi har vidtagit. Just frågan om behovsstyrd vård är väsentlig i den utredning som Anna Nergårdh arbetar med och leder. Jag ska i nästa inlägg förklara varför vi måste se till att vi inte får undanträngningseffekter.

Anf. 34 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det är detta som har efterfrågats. Du måste ha informationen, och detta är en del i det som finns i direktiven vad gäller utredningen. Men det räcker inte för patienten att ha informationen. Det viktiga är också: Var ligger makten? Vem är det som fattar beslut om var jag ska opereras? Det handlar om att införa möjligheten att patienten de facto har rätt. Det är då inte beroende av att en läkare säger: Jag har inte ledig kapacitet här. Det är helt okej att du åker någon annanstans i landet. I likhet med patientlagen angående öppenvård, alltså att det är du som patient som

i dag fattar beslutet var du vill ha ditt specialistbesök, ska det också vara du som patient som fattar beslutet var du vill ha slutenvård. I dag fungerar det så i sjukvården att när du besöker en ortoped som säger att din höft är utsliten och du måste opereras, då blir nästa mening att vi sätter upp dig på väntelistan här på vårt sjukhus.

Vi måste vända på detta. Makten att fatta det beslutet ska ligga hos patienten. Hindret finns i patientlagen; i dag har man som patient endast rätt att välja öppenvård var som helst i landet. Men det står ingenstans i direktiven till utredningen att man även ska gå in och titta på detta. Om man ser till att ändra i patientlagen så att det blir möjligt att söka slutenvård runt om i hela landet har vi grunden för ett system som på sikt kan göra någonting åt den bristande tillgängligheten.

Det här kommer vi att kunna följa väldigt noga, och hittills skulle jag säga att regeringen får betyget icke godkänt. Situationen är precis lika illa i dag som den var tidigare.

Det är nästan två år kvar till valet, och det här kommer att vara en av de frågor som avgör om regeringen har lyckats med att lösa ett av de riktigt stora problemen i svensk sjukvård, nämligen den bristande tillgängligheten.

Anf. 35 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack till ledamoten för att han lyfter den här frågan!

Jag vill säga att regionerna har gjort många goda försök att korta köerna. Låt mig ge ett exempel: Man tänker att man måste säkerställa att de svårt cancersjuka får vård på sjukhuset. De är mest prioriterade, så dem behåller man, medan man, om jag förenklar något, köper knä eller något annat som vi kan köpa privat på stan. Men de som jobbar i den privata verksamheten har lämnat sin tjänst på sjukhuset en period för att jobba privat, varpå sjukhuset, eftersom man tappat medarbetare och arbetskraft, inte kan ge den vård som regionen själv har bedömt var mest prioriterad.

Sådana exempel har vi ganska många från regionerna. Man vill göra rätt, men det blir en undanträngningseffekt.

Det visar att när man skriver avtal och gör sådana här lite större satsningar behöver regionerna jobba gemensamt. Därför har vi gett Anna Nergårdh i uppdrag att tillsammans med just regionerna hitta en modell för en bra väg framåt. Detta ska hon presentera den 2 januari.

Hur gör vi för att kanske under en koncentrerad tid kunna hantera de köer som plågar patienter och personal? Det jag bekymrar mig över är inte valet, utan det är de patienter som varje dag väntar på vård och som behöver just den där vården. Nog står det i direktiven väldigt tydligt att man ska kunna välja också i slutenvården, och då måste man så småningom ändra i lagen. Men ordningen är den att utredaren själv tittar på vilka lagändringar som behövs för förslagen, och så återkommer man. Så funkar det i alla statliga utredningar, så också i den här.

Precis som ledamoten säger tror jag att det är nödvändigt att tänka nytt. Låt mig därför avsluta med ett gott exempel från Helsingborgs lasarett. Där hade man för ett tag sedan urdåliga väntetider för den som hade urinblåsecancer. Ungefär 7 procent fick vård i tid. En klok undersköterska satte sig ned och började fundera på vad det var som gjorde att det tog så lång tid på sjukhuset. Hon hittade felen, samlade ihop alla berörda och såg till

att korta alla ledtider. I dag klarar man någonstans runt 50–60, ibland 70, procent inom rätt tid, detta utan att man tillfört några pengar.

Genom kloka medarbetare som får göra sin röst hörd kan man alltså åstadkomma goda förändringar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:159 om tillgång till sär läkemedel

Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Anders W Jonsson har frågat mig varför jag och regeringen låter tiden gå i stället för att lägga fram förslag som innebär en livsavgörande skillnad för en svårt drabbad grupp och vilka initiativ jag är beredd att ta med anledning av det som har framförts.

Jag vill inleda med att säga att jag förstår den djupa oro och frustration som många patienter och deras anhöriga känner i väntan på bättre tillgång till sär läkemedel och läkemedel för sällsynta och allvarliga sjukdomar. Att veta att det finns läkemedel som kan göra en avgörande skillnad för ens egen eller en närståendes hälsa men inte ha tillgång till dem är en situation som ingen ska behöva uppleva.

Regeringens mål är att verka för ett system med långsiktigt hållbara kostnader, där effektiva läkemedel är tillgängliga för patienter med såväl vanliga som ovanliga hälsotillstånd, efter behov. Det är dock viktigt att säkerställa att våra system är långsiktigt hållbara och att berörda aktörer tillsammans kan säkerställa att viktiga läkemedel når dem som behöver dem mest.

I oktober 2023 tog regeringen emot slutrapporten från Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, i uppdraget om stärkt tillgång till läkemedel vid sällsynta hälsotillstånd (S2022/03077). I rapporten framgår tydligt att myndigheten bedömer att ytterligare utredning behövs för att förslagen ska kunna genomföras i praktiken. TLV konstaterar själva att myndigheten behöver fördjupa sitt arbete, bland annat kring hur förslagen om patientstorlek och försäljningsvolym kan påverka den accepterade kostnaden för ett läkemedel och hur det ska fungera i praktiken. Regeringen beslutade därför att ge TLV i uppdrag att fortsätta analysen och utveckla verktyg för att stärka tillgången till läkemedel vid sällsynta hälsotillstånd (S2024/00481). Påståendet att inget har hänt stämmer således inte.

TLV understryker också i sin rapport att myndigheten inte ensam kan åstadkomma alla förändringar som krävs för att stärka tillgängligheten till angelägna läkemedel. Företagen har ett stort ansvar genom sin prissättning och den dokumentation som enligt dagens system ligger till grund för TLV:s bedömningar. Regionernas samverkan är också av avgörande betydelse för jämlik tillgång till läkemedel, dels genom hanteringen av klinikläkemedel, som många läkemedel för sällsynta hälsotillstånd faller under, via rådet för nya terapier – det så kallade NT-rådet – dels genom att genomföra förhandlingar om avtal med företagen då det behövs.

Mot bakgrund av detta enades SKR och regeringen om att inom ramen för statsbidraget till regionerna för läkemedelskostnader 2024 analysera hur parterna kan stärka tillgången till nya effektiva läkemedel samt säkerställa en hållbar prissättning och kostnadseffektiv användning. Det framgår särskilt att parterna ska utreda hur statsbidraget kan användas för att stärka regionernas incitament och möjligheter att förhandla och teckna avtal för läkemedel.

Jag ser fram emot att ta del av TLV:s slutrapport i december.

Anf. 37 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! För tre år sedan var denna fråga aktuell här i riksdagen. Då lyckades vi få en majoritet för beslutet, som alla partier utom ett ställde sig bakom.

Jag kommer ihåg debatten som vi hade då. Den kristdemokratiska ledamoten sa att hon var glad över att "en majoritet har gett stöd till ett förslag [...] som när det blir verklighet kan vara livsavgörande för människor som lever med en sällsynt sjukdom".

Jag fortsätter med ett citat till: "Dagens ställningstagande från socialutskottet är efterlängtat för många familjer och för föräldrar som i dag inte får tillgång till läkemedel som bokstavligt talat kan förlänga deras barns liv."

Vidare sa hon: "Vi kristdemokrater menar att det inte duger att Socialdemokraterna hänvisar till att man inte vill föregripa det arbete och den beredning som sker i Regeringskansliet."

Herr talman! För sex veckor sedan fick jag kontakt med en ung familj i södra Östergötland. De hade fått sitt första barn, en liten flicka. Flickan var fyra månader när jag hade kontakt med familjen, och de berättade att det hade varit fyra väldigt jobbiga månader. Det var stora problem med uppfödningen och maten, och den lilla tjejen ökade inte i vikt som hon skulle.

Till slut hade de i Linköping fått diagnosen familjär infantil hypofosfatasi, en oerhört allvarlig sjukdom. Det börjar med uppfödningssvårigheter, men jag frågade om hon hade fått några frakturer än; det brukar man få när man har det här tillståndet. Nej, var svaret, hon har inte börjat gå och röra sig än, men vi vet att när hon börjar med det kommer benen att gå sönder – då kommer hon att få fraktur på fraktur.

Det som är så fruktansvärt för den här familjen är att de vet att det finns ett läkemedel som är tillgängligt. Det är ett läkemedel som används i många andra länder, och det finns även enstaka barn i Sverige som har fått det. Det är ett nästan botande läkemedel som gör att frakturerna upphör, och barnen kan nästan leva ett normalt liv. Men den här flickan får inte tillgång till detta läkemedel, utan hon kommer att få frakturer när hon börjar röra sig.

Jag tror att varken sjukvårdsministern eller jag kan tänka oss in i situationen att som förälder se sitt barn med en så svår sjukdom och samtidigt veta att det finns ett läkemedel i andra länder och även i Sverige som ens lilla flicka inte kommer att få tillgång till.

Det är därför jag skrev i min interpellation att det inte har hänt någonting. Här stod vi i kammaren och hade en debatt i vilken Kristdemokraterna deltog och sa att detta problem måste lösas, att vi inte kan vänta fram till valet. Regeringen måste omedelbart göra någonting.

Den socialdemokratiska regeringen gav omedelbart ett uppdrag till TLV som sedan skulle rulla vidare. Det är mer än två år nu, och fortfarande får jag den typen av samtal. Fortfarande läser jag om och möter jag familjer som är i den här fruktansvärda situationen.

Varför händer ingenting? Här, om inte annat, borde man kunna vidta en tillfällig åtgärd i avvaktan på att man bygger upp ett system. Jag har respekt för att det tar tid, men det är fråga om barn som dör och skadas när hjälpen faktiskt finns till och med i landet. Vad tänker sjukvårdsministern göra för att den här flickan och andra barn i motsvarande situation inte ska behöva vänta på ytterligare åtgärder och processer kanske ända fram till nästa val innan det händer något? Det är bakgrunden till angelägenheten i min fråga.

Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det som kan göras nu ligger helt på regionerna själva. Vill man åstadkomma den förändring som jag tror att både ledamoten och jag önskar krävs det mer av nationell styrning, där staten har ett helt annat inflytande över vilka läkemedel som får användas, hur de finansieras och hur man styr.

I dag är det bara regionerna själva, framför allt via NT-rådet, som fattar beslut om detta. Regeringen kan inte på något vis intervensera i detta. Oavsett vad jag säger eller tycker kan jag inte påverka på något vis. Det kan jag också tycka är frustrerande ibland, men det är den ordning vi har. De som i dag kan åstadkomma en förändring i respektive region är NT-rådet, som har detta i sin hand. De svarar för sig själva, inte jag.

Det uppdrag som den förra regeringen gav TLV var bra, och jag är glad att de gjorde det till följd av en nästan enig riksdags tillkännagivande. Men uppdraget innehöll några begränsningar, vilket gjorde att när TLV kom tillbaka sa de att deras förslag inte kommer att fungera fullt ut med de begränsningar i fråga om grupper och priser som finns med. Det var därför vi, när vi gav det förnyade och förlängda uppdraget, skrev att TLV inte behövde känna sig bakbundet av dem utan kunde tänka friare utifrån målet att om man har en sällsynt sjukdom måste man få tillgång till de läkemedel man behöver. I den förlängning vi gav för uppdraget till TLV gav vi dem möjlighet att tänka bredare och vidare.

Sedan får jag inte lägga mig i vad en myndighet gör, och det vet ledamoten mycket väl. Men jag ser fram emot att få ta del av deras slutrapport, som kommer att läggas fram snart, i december. En viktig del kommer att vara vilka vägar de pekar ut för hur vi ska arbeta framåt. Jag tror, precis som ledamoten, att det behöver göras något långsiktigt och hållbart.

Det vi redan har kompletterat med är att det står i finansplanen att vi vill utreda hela finansieringen av läkemedel. Utgångspunkten är att ta ett fastare nationellt grepp. Vi använder inte de verktyg som finns för att få bättre priser och säkerställa att man får de läkemedel man behöver. Det är därför vi har initierat, och hoppas att snart kunna återkomma med, en större utredning om hela läkemedelssidan. Vi gör en uppdelning mellan rekvisition och förmånsläkemedel, något som börjar bli obsolet utifrån utvecklingen, och hur vi hanterar läkemedel.

Även i den frågan, precis som i frågan vi nyss debatterade, tycker jag att det finns anledning att snegla på Danmark, som har ett bättre system än vad vi har i Sverige, så att vi kan hantera läkemedel gemensamt. Danmark är bättre på kliniska studier, och de är bättre på läkemedel genom det samlade nationella system landet har.

Varje region och NT-rådet bestämmer hanteringen. Det är en funktion som har väldigt lite transparens, och det är svårt för både mig och ledamoten att avgöra hur det fungerar och vilka bedömningar som de facto görs. Men när TLV gör sina bedömningar är det transparent, och vi vet hur de har fattat beslut. Det finns en ordning för hur det fungerar. Därför är det väsentligt att det är myndigheter som framöver håller i bedömningarna så att de fungerar väl.

Vi hoppas att TLV:s uppdrag har blivit lättare att redovisa denna gång. Nu är de inte så bundna av olika saker, utan de kan lämna fler förslag som regeringen kan arbeta vidare med.

Med all säkerhet hoppas jag att ledamoten återkommer under våren när vi har hunnit läsa utredningen och kan bedöma vad som kan göras vidare utifrån TLV:s rapport.

Anf. 39 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Jag kan inte säga att sjukvårdsministerns svar gör mig mer lugn.

Malin Johansson har skrivit följande: Jag har två döttrar med samma allvarliga sjukdom. Den allvarliga sjukdomen heter spinal muskelatrofi. Det betyder att de motoriska nervcellerna i mellanhjärnan, förlängda märgen och ryggmärgen obönhörligen bryts ned. Det är 300 svenskar som lever med SMA. Av dem finns 72 individer som varken får bromsmedicin eller tillgång till den genterapi som är nödvändig. Min ena dotter får behandlingen, men inte den andra. Hon hade hunnit fylla 18 år när läkemedlet blev tillgängligt, och hon blir nu lämnad utan behandling. Vilken förälder som helst kan föreställa sig hur ångestfylld och grym vår familjesituation är. Lika tacksamma som vi är över att vi får vård för vårt ena barn, lika fruktansvärd framstår orättvisan och orimligheten mot det andra barnet.

Det här är alltså ytterligare en berättelse om vad som försiggår dag efter dag, vecka efter vecka och månad efter månad. När jag hör sjukvårdsministern säga att det måste tillsättas en ny stor läkemedelsutredning för att titta på det system som redan finns, ja, då talar vi om två tre fyra år fram i tiden innan den utredningen kommer att få effekt. Det fanns en gammal läkemedelsutredning som hade ett förslag till lösning på just det här specifika problemet.

Lika oroad blir jag när sjukvårdsministern säger att det här inte är något hon kan göra något åt utan att det är regionerna som fattar de besluten. Men det här är inte ett problem som finns i bara en region, utan det här är ett problem i hela landet. Och det är i grunden finansieringen som är problemet.

Jag håller med sjukvårdsministern om att vi måste ha en långsiktig lösning, men i väntan på den långsiktiga lösningen kan man inte bara sitta och vänta. Då måste man hitta en annan tillfällig lösning.

Det finns ett antal andra områden där regeringen har varit mycket duktig på att snabbt som ögat hitta akuta lösningar och finansiering. Jag skulle säga att det här är ett av de mest akuta problemen, där man borde hitta en tillfällig lösning som gäller till dess det nya systemet är på gång så att Sverige inte skiljer ut sig från alla andra länder. Behandling av SMA är något som finns i de flesta europeiska länder. Det är standard, och alla patienter får tillgång till behandling. Där skulle lösningen kunna vara den som den gamla läkemedelsutredningen föreslog, nämligen att för dyra säräkemedel för en liten patientgrupp går staten in tillfälligt och finansierar i avvaktan på en annan lösning.

Men sjukvårdsministern pekar på att en stor läkemedelsutredning ska titta på hela systemet. Att regionerna ska lösa situationen för de två sjukdomstillstånden som jag har tagit upp tror jag inte gör någon av familjerna glad och nöjd. De vet inte om deras barn lever så länge.

Det brinner i knutarna, och här måste regeringen se till att det blir en snabb beredning och få fram pengarna och en tillfällig lösning. Jag och familjerna har full respekt för att man sedan får utreda i lugn och ro och försöka ta fram ett bra och långsiktigt system för säräkemedel och läkemedelsfinansiering totalt sett.

Just nu kommer barn till skada på grund av att den här regeringen inte har gjort några ändringar alls under de två år man har suttit, trots den högstämda retorik som vi hörde från Kristdemokraterna före valet 2022.

Anf. 40 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för kompletteringarna.

Jag svarade exakt så som ledamoten vill att det ska vara. Det man kan göra i dag kan varenda region och NT-rådet göra, beroende på vilka beslut de själva fattar. Varken ledamoten eller jag kan recensera det. Som riksdagsledamot är man dock fri att ha åsikter om vad NT-rådet gör och vad myndigheter gör. Jag har inte den möjligheten. Men det är de som i dag kan åstadkomma förändring.

Vi hoppas kunna göra något i och med den nya rapporten som TLV ska lämna i december i år, där vi har plockat bort sådant som gjorde att TLV tidigare inte fullt ut kunde lämna förslag som de själva tyckte var bra. När vi fick ta del av att TLV inte tyckte att den tidigare utredningen blev tillräckligt bra med för många begränsningar gav vi dem ett förnyat och förlängt uppdrag. Vi sa åt dem att begränsningarna inte måste finnas med utan att tänka på det som är bäst för gruppen.

Jag ser fram emot TLV:s förslag som ska komma i december, och sedan kommer vi att göra vad vi kan utifrån de förslag TLV lägger fram. Det är inte att sitta och vänta i flera år, utan det är att ur regeringens synvinkel göra vad man kan.

Jag beklagar att ledamoten uppenbarligen inte uppskattade detta, men jag lyfte fram att vi måste göra en ny stor utredning om hela läkemedelsområdet. Det som redovisades 2019 är tyvärr inte användbart i en proposition i dag, utan det är nödvändigt med en ny utredning. Utvecklingen i hälso- och sjukvården går snabbt, så vi måste hitta ett annat sätt att förhålla oss till helheten i sjukvården och när det gäller läkemedel.

Det är därför vi tillsätter utredningen, men jag sa inte att den är lösningen på dagens problem. Där hoppas vi att TLV kommer med goda förslag som gör att regeringen kan komma med bättre förslag – i närtid, till skillnad från en statlig utredning – och att myndigheten själv fattar beslut om dem, för läkemedel som är effektiva och gör att man kan leva sitt liv måste man ju få tillgång till.

Möjligheterna i dag har regionerna och NT-rådet, men vi hoppas kunna bistå via TLV framöver.

Anf. 41 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Jag säger inte nej till att se över hela läkemedelssystemet. Men jag inser ju att det är en process på ett antal år innan vi är framme, och de här familjerna – jag har berättat om två familjer nu; jag skulle kunna stå här i timmar och beskriva situationen för de här människorna – vill inte vänta i ett antal år. De vill ha en lösning här och nu för sina barn, som mår dåligt varje dag de inte får tillgång till de här läkemedlen.

Jag vill inte stå i kammaren gång på gång och ha interpellationsdebatter med sjukvårdsministern, utan jag vill att de här familjerna – många av dem vet jag följer den här diskussionen – ska få ett besked från sjukvårdsministern så fort som möjligt: Ja, vi ser er besvärliga situation. Vi kommer att lösa det här tillfälligt under tiden vi utreder det stora läkemedelssystemet och under tiden TLV jobbar vidare med sin analys. Vi kommer att se till att under kommande år ha ett tillfälligt system på plats som gör att era barn får tillgång till läkemedel som är livräddande och framför allt gör mycket stor skillnad i deras dagliga liv. Det är det beskedet jag vill ha från sjukvårdsministern. Jag vill inte under två år fram till valet vara tvungen att gång på gång lyfta upp den här frågan och se att de här familjerna mår dåligt och far illa på grund av att politiken inte kan hantera det här tillräckligt snabbt.

Den regering som sjukvårdsministern representerar har ju gång på gång visat att vill man, ja, då kan man väldigt snabbt lösa olika problem. Man kan hitta nya pengar, och man kan snabbt driva igenom olika lagändringar. Och är det någon grupp man borde använda den förmågan för är det just de här barnen med sällsynta diagnoser; det finns ju läkemedel som faktiskt kan innebära skillnad. Det är min vädjan till sjukvårdsministern: Se till att lösa det här problemet så snabbt det någonsin går!

Anf. 42 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Skälet till att regeringen tillsätter en utredning om att ta fram en strategi för sällsynta sjukdomar och diagnoser är ju att vi ser att det här är en grupp som varit förbigången länge. Man kommer ofta till sjukvården och får höra: Jag känner inte till din sjukdom. Man får inte ens adekvat hjälp för det man söker för. Det är skälet till att vi tar fram en strategi. Men den är en komplettering till det arbete vi redan satt igång på TLV för att man ska få de läkemedel man behöver.

Jag upprepar det gärna: De som nu kan åstadkomma förändringar och har hela makten i sina händer är regionerna och NT-rådet. Regeringen har inte makt att fatta beslut om läkemedel och tillgång för patienter. Det har regionerna och NT-rådet respektive TLV.

Den del som vi förfogar över med TLV är förmånsläkemedel, där man beslutar om subvention. Där har vi tillsatt en utredning. Den som kom från förra regeringen tyckte vi inte var tillräckligt bra, för den hade begränsningar. TLV sa själva att man skulle vilja fördjupa detta. I vårt kompletterande direktiv sa vi: Känn er inte bundna av tidigare begränsningar utan tänk bredare, för vi måste lyckas med den här frågan.

Den utredningen redovisar i december i år. Jag hoppas få återkomma så snart som möjligt, när vi läst och tagit del av dess förslag. Men jag känner inte till dessa förslag i dag, och jag kan inte ge någon tidtabell för något jag inte vet något om.

Det kommer att behövas en större utredning också. Jag skulle inte ha nämnt det, för ledamoten försöker nu låtsas som att det var mitt enda svar. Det är ganska dålig stil, tycker jag.

Det som är nödvändigt för den här gruppen är framför allt att man får de läkemedel man behöver, och det är inte pengar som är problemet. Vi tillför ju 6 miljarder mer i budgeten nu för att kunna finansiera läkemedel nästa år. Kostnaderna har ökat med 20 procent de senaste två åren, och vi har tillfört de medlen.

Jag är glad att ledamotens parti Centerpartiet precis som Socialdemokraterna instämmer med regeringen i att vi behöver höja högkostnadsskyddet och patientavgifterna till viss del. Det kommer vi att behöva göra. Men det kommer att vara så att läkemedel kostar alltmer, och vi är beredda att ta de kostnaderna eftersom vi lägger på de pengarna. Pengar ska alltså inte stå i vägen, men vi måste ha ett regelverk som gör att patienter får det läkemedel de behöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:172 om läkemedelsleveranser i glesbygd

Anf. 43 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Anders W Jonsson har frågat mig på vilket sätt jag kommer att försäkra mig om att människor i glesbygd inte drabbas av försämrade möjligheter att få sina läkemedel.

Anders W Jonsson ställde samma fråga till mig i en interpellation i januari 2023. Bakgrunden var då att Läkemedelsverket i november 2022 hade remitterat ett förslag på nya föreskrifter för distanshandel, som väckt diskussion. Med anledning av denna diskussion tog Läkemedelsverket fram ett nytt förslag till föreskrifter som remitterades i december 2023. Efter att myndigheten nu har tagit del av remissinstansernas synpunkter har den meddelat att de nya omarbetade föreskrifterna kommer att träda i kraft den 1 november 2025. Tidpunkten har valts för att ge apoteksaktörerna god tid att förbereda sig för förändringarna.

I myndighetens första förslag till föreskrifter ställdes krav på id-kontroll vid överlämnande av läkemedel som inhandlats på distans. I det förslag som nu kommer att bli verklighet anges i stället att försändelsen ska överlämnas till rätt mottagare. Innebörden av detta är att mottagaren, precis som i dag, inte behöver vara hemma vid leveranstillfället och att paketet kan lämnas i dennes brevlåda. Det kommer dock inte att vara tillåtet att

hänga försändelsen på dörren eller lägga den på mottagarens trappa. Detta krav ska ses mot bakgrund av att Läkemedelsverket vid upprepade tillfällen fått information från privatpersoner vars leveranser med läkemedel inte kommit fram inom utlovad leveranstid. Enligt myndighetens bedömning kan det föreligga patientsäkerhetsrisker när leveranser av läkemedel eller teknisk sprit blir försenade eller uteblir. I sammanhanget kan jag också konstatera att myndigheterna är självständiga i sitt beslutsfattande.

Genom sitt senaste förslag har Läkemedelsverket försökt att hitta en balans mellan kravet på patientsäkerhet och tillgänglighet. Flera av de aktörer som hörts i debatten har anfört att Läkemedelsverkets krav kommer att påverka tillgängligheten negativt. Det finns dock andra röster. Exempelvis är Sveriges läkarförbund av uppfattningen att Läkemedelsverket bör överväga om distanshandel över huvud taget är lämpligt för vissa läkemedel.

Som jag nämnde i mitt svar i januari 2023 tar staten ett särskilt ansvar för tillgängligheten till läkemedel över hela landet genom det särskilda stödet för apotek i glesbygd. Vid det senaste beslutstillfället fick 55 apotek dela på sammanlagt 16 miljoner kronor. Detta är det största antal apotek som erhållit bidrag sedan stödet infördes 2013. I exempelvis Västerbottens län fick 12 apotek dela på drygt 3,7 miljoner kronor, och i Jämtlands län delade 10 apotek på 3,5 miljoner kronor. Därutöver har Apoteket AB i uppgift att behålla befintliga apoteksombud i den utsträckning som behövs för att upprätthålla en god läkemedelsförsörjning på den ort där ombudet är verksam.

Avslutningsvis vill jag återigen framhålla att tillgängligheten till läkemedel i hela landet är en mycket viktig fråga för mig och regeringen.

Anf. 44 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Om det är som sjukvårdsministern säger, att det är angeläget att se till att det är god tillgång till läkemedel i hela landet, kan man bli lite förvånad över att myndigheten lägger fram det här förslaget.

I dag beställs 30 procent av läkemedlen på distans. Man får dem hem; de hängs på lådan eller finns vid dörren när man kommer hem. De som framför allt har nytta av det här är människor i glesbygd, för även om regeringen satsar pengar och ser till att vi kan hålla apotek öppna i glesbygd är det inte sällan två, tre eller fem mil till närmaste apotek.

Människor i glesbygd är en grupp som behöver detta. En annan grupp är människor med funktionsnedsättning, som helt enkelt har svårt att ta sig till apotek. En tredje grupp är de äldre. Här kommer då en statlig myndighet, Läkemedelsverket, och lägger fram ett förslag som innebär stora begränsningar i möjligheten till distanshandel med läkemedel.

Det ska i och för sig vara tillåtet om paketet går att lämna i en brevlåda. Då är det okej. Men vi vet vilka principer Postnord har. Det är ju inte så att man provar och ser om det går ned i lådan, utan vid sorteringen tillämpas standardiserade metoder som innebär att vid minsta lilla misstanke om att ett paket inte går ned i den smalaste varianten av postlåda följer det inte med, utan då får det hämtas ut på ett annat ställe. Detta kommer att innebära att det blir väldigt svårt för dessa tre grupper – äldre, människor med funktionsnedsättning och människor i glesbygd som har långt till ett apotek – att få tillgång till sina läkemedel.

Precis som jag sa när vi hade denna debatt för drygt ett år sedan skulle jag vara den första att acceptera detta i ett läge där det här var ett stort medicinskt problem – om barn kom över och satte i sig hjärt- och blodtrycksmedicin och fick föras till sjukhus. Därför frågade vi den gången vad som hänt. Ivo säger att man inte har fått in några rapporter alls.

Vi har nu till slut lyckats få ut beslutsunderlaget från Läkemedelsverket. Under en period på fyra år, 2020–2024, har man fått in totalt 43 anmälningar om avvikelser, i ett läge där det rör sig om tiotals miljoner försändelser. Det är fyra av dessa avvikelser som handlar om att läkemedlet har blivit stulet. Dessa siffror är högre beroende på att det första den kund som inte får sitt läkemedel gör är att ringa till Apotea och de andra och säga: Jag har betalat för ett läkemedel, men det har inte kommit. Apoteksbolagen har själva koll på hur omfattande detta är. Men det har inte förekommit ett enda fall där någon har kommit till skada. Totalt rör det sig alltså under fyra år om fyra försändelser som har blivit stulna. Därutöver har det handlat om logistiktjänsterna i övrigt, och det är klart att Postnord och en del av de andra kanske inte är de bästa när det gäller att få fram paketen. Men det rör sig alltså om totalt 43 anmälningar.

I ett läge där man står och väger och jämför fyra stulna förpackningar under fyra år – hur mycket har försvunnit från apoteken under motsvarande tid? – med den rejäla försämring detta innebär för äldre, människor med funktionsnedsättning och människor i glesbygd blir detta inte rimligt. När det blir svårare för dessa grupper att få tag på läkemedel kommer det dessutom att innebära att färre använder de läkemedel de har fått förskrivna.

Jag tycker att det är orimligt att den här regeringen låter Läkemedelsverket ha ett så snävt perspektiv att man är beredd att försämma för, skulle jag säga, miljoner människor, på grund av dessa fyra stulna förpackningar, när det inte finns någon rapport alls om att någon har kommit till skada. Detta är, tycker jag, ett tecken på dålig myndighetsstyrning från regeringens sida.

Anf. 45 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Att patienter måste få tillgång till sina läkemedel på ett patientsäkert sätt är vi helt överens om. Patientsäkerhet är väldigt centralt vid alla apotek. Man ska bli godkänd – det ska framgå att man är rätt person – och det görs id-kontroll. När jag beställer på nätet görs också en id-kontroll vid beställningen men inte vid överlämnandet. Nu säger Läkemedelsverket att det görs avkall på id-kontroll vid överlämnandet. Genom det nya regelverket har de alltså onekligen tagit ett steg ut i osäkerhet när det gäller patientsäkerheten. De bedömer dock ändå att det är förenligt med patientsäkerheten och att de kan tillgodose den, och då får vi känna att den är tillgodosedd – trots att apoteken nu har kontroller på mycket högre nivå än de som görs vid distanshandel. Det kommer väl framöver att uppstå en diskussion om huruvida de är nödvändiga, och då får vi kanske fundera på hur vi ska se på patientsäkerheten som helhet.

Det som är aktuellt när det gäller denna fråga är att ledamoten vill att regeringen ska gå in och styra en myndighet. Vi kan inte och får inte göra det. Då väljer ledamoten att i stället säga att vi inte säger till våra myndigheter på lämpligt sätt.

Detta är förstås alltid en konst. Man kan ha en mjuk styrning och prata om vad man tycker är viktigt. Men man kan faktiskt inte tala om för en myndighet vilka beslut den ska fatta – det är väldigt tydligt. Den regering som tänker göra det kommer att råka illa ut, på goda grunder. Det handlar inte bara om att man blir anmäld av riksdagsledamöter och hamnar i konstitutionsutskottet, utan det bryter mot den ordning vi har beslutat om sedan flera hundra år tillbaka: att myndigheter är självständiga.

Läkemedelsverket har utifrån sitt uppdrag att se till att läkemedel når ut till alla patienter i hela landet, med den geografi vi har, valt en metod där de ger avkall på id-kontroll vid överlämnandet så att läkemedel i stället kan lämnas i brevlådan även om man förstås inte vet vem som öppnar den. De har alltså gjort sin avvägning utifrån det som finns i deras regleringsbrev och instruktion. Regeringen kan därmed inte gå in och ha synpunkter på de beslut som styrelsen har fattat; det är alltså ett styrelsebeslut som har fattats om detta.

Vad gör då regeringen? Jo, vi fortsätter med det stöd som vi, som ledamoten lyfte, ger till apotek så att de ska finnas där. Men vi tittar också på hela apoteksarbetet, för vi tror att apoteken kan nyttjas mycket mer, på väldigt många olika sätt. Vi bedömer också att de fysiska apoteken har väldigt stor betydelse. Därför är det viktigt att de finns kvar på så många ställen i landet som möjligt.

Distanshandel är ett utmärkt komplement – det är ingen tvekan om det. Men kan distansapoteken, när det gäller de saker vi i dag pratar om, bistå de fysiska apoteken med fler saker? Det kan handla om hjälp med inhalationsverktyg och om att kunna få bättre rådgivning. Det är klart att detta underlättas om det rör sig om ett fysiskt apotek. Nu försöker de digitala apoteken eller distansapoteken komplettera inte minst rådgivningen, som de tillhandahåller via telefon på ett gott sätt. Men alla saker kan man inte göra som distansapotek. Det kommer alltid att vara en viss skillnad mellan de fysiska apoteken och distansapoteken.

Från regeringens sida är vi tacksamma att någon har utvecklat tanken om distansapotek; annars hade vi enbart haft fysiska apotek i dag. Läkemedelsverket har nu fattat sitt beslut om hur arbetet ska fortsätta, och de har valt att ge avkall på id-kontroll vid överlämnande – det sker bara vid beställning av läkemedel.

Regeringen kommer inte att gripa in med något ministerstyre, för det är inte tillåtet enligt lag. Men vi kommer förstås att följa frågan, för konsekvenserna för patienterna är av största vikt. Ledamoten själv kommer väl när Läkemedelsverket kommer till utskottet kommande vecka eller så att få svar och mer information om deras beslut.

Anf. 46 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Jag är fullt medveten om att statsrådet inte kan gå in i ett enskilt ärende och säga: I det här ärendet måste ni fatta det här beslutet. Det är ministerstyre, och det är inte tillåtet i Sverige.

Regeringen har däremot ett antal andra möjligheter att styra en statlig myndighet. Man kan göra det genom instruktion, genom ett regleringsbrev eller via budget. Regeringen skulle kunna ha sagt att det när det gäller församlingar för glesbygd, för människor med funktionsnedsättning och för de äldre i landet krävs väldigt tunga skäl för att fatta den typen av beslut.

Annars riskerar man precis det som händer nu, nämligen att statlig myndighet efter statlig myndighet tittar på sitt lilla stuprör och fattar ett beslut som man tycker är välavvägt utifrån den lilla aspekt man har att förhålla sig till utan att se till konsekvenserna – vad det innebär för hela landet, för människors möjlighet att bo runt om i hela Sverige och för människor med funktionsnedsättning eller för äldre. I detta fall har Läkemedelsverket över huvud taget inte gjort den analysen. Det går inte att därifrån få svar på frågan hur många som kommer att drabbas av detta.

Där ligger också den medicinska risken. Vi vet att ett av problemen när det gäller läkemedel är att man tar för mycket läkemedel, men ett stort problem är också att man väljer att inte hämta ut sina läkemedel och därmed inte får den behandling som ansvarig läkare har ordinerat. Och när det blir svårare för äldre, funktionsnedsatta och människor i glesbygd att få sina läkemedel kommer detta också att innebära en medicinsk risk. Man får inte som statsrådet säger tillgång till läkemedel över hela landet, utan det blir en stor begränsning.

Som jag tidigare sa skulle jag vara beredd att köpa denna försämring för de äldre, de funktionsnedsatta och människor i glesbygd om detta faktiskt var ett stort problem – om det fanns en rapport om att ett antal människor, barn, kommit till skada därför att de hittat de här svarta påsarna, lyckats få upp dem, vilket inte är helt enkelt, kommit över hjärtmedicin, ätit en hel burk och hamnat på sjukhus akut. Jag skulle vara beredd att köpa de här förändringarna om det fanns någon sådan redovisning. Men Läkemedelsverket har alltså under en fyraårsperiod, när det handlar om kanske så många som 50 miljoner leveranser till svenska hem, fått 43 anmälningar, där det i några få fall nog handlar om att någon har stulit läkemedlen.

Det är denna avvägning man måste göra: Vad är proportionaliteten i detta? Försämringarna för dessa utsatta grupper, inklusive människor i glesbygd, måste sättas i förhållande till det problem man försöker lösa. Jag menar att regeringen, kanske inte minst genom informella myndighetskontakter, skulle ha kunnat lösa detta på ett bättre sätt.

Man skulle till exempel kunna göra så att en patient som beställer sina läkemedel digitalt får säga: Jag är så orolig för min tjuvaktiga granne, så jag vill inte att något hängs på en dörr – går det inte att lägga det i brevlådan vill jag hämta det på ett utlämningsställe. Man skulle ha kunnat lägga fram ett sådant förslag; då skulle det ha blivit rimligare.

Men på det sätt man sköter detta blir det inte rimligt. Det är inte första gången en statlig myndighet fattar ett, som man tycker, väldigt klokt beslut som slår stenhårt mot den svenska glesbygden. Detta hade jag hoppats att vi skulle få slippa se.

Anf. 47 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Läkemedelsverket har att väga patientrisker åt båda håll. Ledamoten tar upp den ena sidan. Det är självklart att det är en patientrisk om man inte får tillgång till de läkemedel man behöver. Vi har problem både med att personer inte hämtar ut sina läkemedel och med att de hämtar ut dem men inte har en följsamhet när det gäller ordinationen. Det finns alltså många olika risker i detta avseende.

Men det är också en patientrisk att sådant som har ordinerats och beställts kan komma i orätta händer. Hjärtmedicin låter såklart bestickande, men även paracetamol till fel person kan vara livsfarligt om det ges i för stor dos. Vartenda läkemedel är en potentiell risk om det inte hamnar rätt. Därför är ju merparten av läkemedlen ordinerade, så att man vet att de kommer till rätt person.

Läkemedelsverket har i sitt beslut valt att göra en avvägning som innebär att personer inte behöver visa legitimation vid distanshandel förutom vid själva beställningsögonblicket, för då är det ju superkontroll med bank-id eller på annat sätt, så att man vet vem det är som beställer. Men vid överlämnandet behövs alltså ingen id-kontroll. Man har alltså valt att ha mildare regler och lägre nivå för patientsäkerhet vid distanshandel än i ett fysiskt apotek.

Detta är Läkemedelsverkets avvägning. Det beslutet kommer att gälla från och med nästa höst. Det blir viktigt att se vilka modeller som utvecklas utifrån detta beslut: Hur kommer man att agera, och hittar marknaden en klok lösning som säkerställer patientsäkerheten?

Anf. 48 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Det senare visar också på den bristande förståelse som Läkemedelsverket har för hur situationen ser ut på den svenska landsbygden och i glesbygden. Från Läkemedelsverkets sida har man ju framhållit möjligheten till överlämning med bud, men om man tittar på kartan var den möjligheten finns ser man att det framför allt är i södra Sverige. Norröver är det i princip bara i residensstäderna. Möjligheten finns över huvud taget inte i den svenska glesbygden och på landsbygden, och detta är något som Läkemedelsverket inte alls har reflekterat över. De har nog inte ens brytt sig om att ta reda på det.

I de kontakter som sjukvårdsministern informellt har med myndigheterna tycker jag att hon ska betona att de måste göra en avvägning som är rimlig. Man har ju nätt och jämnt lyckats ta reda på hur stort problemet är – till slut fanns det ett beslutsunderlag om fyra stulna försändelser under loppet av fyra år – i förhållande till de risker det innebär. Det innebär risk för sämre mottagande av läkemedel och risk för att viktiga grupper runt om i Sverige inte får tillgång till det de behöver. I det läget är detta ett illa fattat beslut.

Man borde fundera på om man inte borde ha som generell instruktion till myndigheterna att de just när det gäller den här typen av beslut måste se vilka konsekvenser de får. Det handlar inte bara om hur det fungerar i centrala Uppsala, där Läkemedelsverket är beläget och detta kanske inte är något problem, utan också om hur det slår på den svenska landsbygden. Det medskicket skulle jag vilja ge statsrådet.

Detta är inte ett bra beslut för den svenska landsbygden. Dessutom är det ett beslut som inte kommer att lösa något problem alls i förhållande till de fyra stulna försändelserna, för det är också möjligt att stjäla försändelser inne på apoteket.

Anf. 49 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Den här frågan kommer säkert att återkomma, inte minst när vi kan se hur aktörerna agerar utifrån de nya reglerna. Men det går inte att komma ifrån att Läkemedelsverket har gjort avkall på patientsäkerhe-

ten. Läkemedelsverket har valt en metod där man inte behöver visa id när man tar emot läkemedlet utan bara när man beställer det. Man har alltså hårdare regler i fysiska apotek än vid distanshandel. Man har gjort en avvägning som ändå tyder på att det finns ett intresse av att läkemedel kommer fram till befolkningen i hela landet.

Ledamoten kommer själv att få chans att ställa frågor till Läkemedelsverket när Läkemedelsverket kommer till utskottet för besök. Då kanske han kan få mer information om bakgrunden och höra vad de kan berätta för utskottet, vilket förstås är en väsentlig del av utskottets arbete med att granska detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:36
25 november

Svar på
interpellationer

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 november

2024/25:228 Diskriminering av elever med funktionsnedsättningar i skolan

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:229 Diskriminering av afrosvenska elever i skolan

av *Daniel Riazat* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:230 Kronofogdens försäljning av skyddsvästar

av *Rasmus Ling* (MP)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 november

2024/25:483 Varbergskoggarna

av *Erik Hellsborn* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:484 Finansiering av Sveriges världsarv

av *Louise Thunström* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:485 Tillstånd för utsläpp av metylenklorid

av *Andrea Andersson Tay* (V)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:486 Handel med varor från illegala bosättningar

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

Prot. 2024/25:36
25 november

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 13.44.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 36 (delvis)
och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1 Meddelande om frågestund.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 4 Svar på interpellation 2024/25:140 om ellastbilar.....	2
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	2
Anf. 2 ISAK FROM (S)	3
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	4
Anf. 4 ISAK FROM (S)	5
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	6
Anf. 6 ISAK FROM (S)	7
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	7
§ 5 Svar på interpellation 2024/25:143 om svenska elpriser	8
Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	8
Anf. 9 BIRGER LAHTI (V).....	10
Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	10
Anf. 11 BIRGER LAHTI (V).....	11
Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	12
Anf. 13 BIRGER LAHTI (V).....	13
Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	14
§ 6 Svar på interpellation 2024/25:194 om nedskärningar på det nationella inkubatorsprogrammet	14
Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	14
Anf. 16 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	15
Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	17
Anf. 18 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	18
Anf. 19 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 20 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	20
Anf. 21 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	20
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:146 om hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning	21
Anf. 22 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	21
Anf. 23 ANNA VIKSTRÖM (S).....	22
Anf. 24 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	23
Anf. 25 ANNA VIKSTRÖM (S).....	24
Anf. 26 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	25
Anf. 27 ANNA VIKSTRÖM (S).....	27

Anf. 28 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	27
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:157 om vårdköer till operation.....	28
Anf. 29 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	28
Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C)	29
Anf. 31 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	30
Anf. 32 ANDERS W JONSSON (C)	31
Anf. 33 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	32
Anf. 34 ANDERS W JONSSON (C)	33
Anf. 35 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	34
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:159 om tillgång till särsläkemedel.....	35
Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	35
Anf. 37 ANDERS W JONSSON (C)	36
Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	37
Anf. 39 ANDERS W JONSSON (C)	38
Anf. 40 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	39
Anf. 41 ANDERS W JONSSON (C)	40
Anf. 42 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	40
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:172 om läkemedelsleveranser i glesbygd.....	41
Anf. 43 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	41
Anf. 44 ANDERS W JONSSON (C)	42
Anf. 45 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	43
Anf. 46 ANDERS W JONSSON (C)	44
Anf. 47 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	45
Anf. 48 ANDERS W JONSSON (C)	46
Anf. 49 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	46
§ 11 Anmälan om interpellationer	47
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	47
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 13.44.	48